

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

וילך - שבת שובה

לעילוי נשמת

דודי היקר

רב שמעון פישל פיליפ בן הרב אהרן צבי הירש נודעל זצ"ל
שנפטר בצום גדליה ג' תשרי התשפ"ב

ולהצלחת משפחת דודי הרב גורדון ורעייתו החשובה מארה"ב
ולכל "התורמים" להדפסת ספרי וטהר לבנו
שהקב"ה יתן להם חיים טובים ארוכים,
מלאים בסיפוק ונחת עצמי ובסיפוק ונחת מכל יוצאי חלציהם,
ושיזכו לאושר ועושר להגדיל תורה ולהאדירה אמן ואמן.

ק"ס צ"א ז"ל תש"ב ז"ל אהרן צבי הירש נודעל זצ"ל
נפטר בצום גדליה ג' תשרי תשפ"ב
ויחינו

< העלון מחולק חינם - בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים

לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לסט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבוע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,

ובנתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

וטהר לבנו - וילך

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית

רש"י בפרשת כי תבוא פרק כ"ט "עוד היום הזה" כתב: שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמו שכתוב לקמן ל"א, ט' "ויתנה אל הכהנים בני לוי", באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו, משה רבינו אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמוח משה על הדבר, ועל זאת אמר להם היום הזה נהיית לעם וגו' (לעיל כ"ז, ט), היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום.

למסור לכהנים ועם ישראל לא היו בתהליך המסירה לכן נפגעו ובאו בטענות, ולכן יתכן וכמוכח קצת בפסוק זה, שמה חזר ומסרה לזקני ישראל.

שוב ראיתי כדברי בספר **משכיל לדוד**, ואכן מכאן למד **הספורנו** שכך הדבר הוא **בהקהל**, וכפי שנכתב במשנה חזן הכנסת- ישראל נותן לראש הכנסת וראש הכנסת לסגן וסגן לכהן גדול וכהן גדול למלך. **אבל** עדיין זה לא עונה על השאלות הנוספות.

ולכן נראה שאכן הקנאה של עם ישראל הייתה דווקא בגלל שבט לוי לא קיבלו לעצמם ספר ככל השבטים, אלא את הספר שלהם שמו בצד הארון, וזה גרם לקנאה של השבטים בשבט לוי. **כי** הם טענו למשה וכי מדוע אנחנו זקוקים לספר תורה זמין, ואילו שבט לוי לא זקוקים לספר תורה זמין, שהרי הספר שלהם היה מונח צמוד לארון הברית ולא יכלו להשתמש בו כרצונם וללמוד ממנו.

וזה עורר קנאה, כי זה מראה ומוכיח שלשבט לוי התורה מונחת בראש יותר משאר השבטים, וזה הראה שכביכול הלויים קיבלו את התורה יותר חזק וביותר עוצמה משאר השבטים, שלכן הלויים לא צריכים את הספר תורה זמין.

ובפרט השבטים התקנאו בכך שהתורה מדגישה שהלויים הם "**נושאי הארון**", ולכאורה קשה שהרי הארון נשא אותם ולא הם נשאו את הארון?? אלא שבמשך כל הגלות במצרים הם נשאו את ארון הקודש, כי הם השבט היחיד שלמד תורה כל שנות גלות מצרים, ולא פלא שהם זכו והארון נושא אותם, והתורה שלהם צמודה לארון הברית שהם נשאו בעבר והוא נושא אותם מעתה.

על כן עם ישראל בכה למשה וכי אנחנו לא קיבלנו את התורה כמוהם?? ואנחנו רועדים מפחד שמא ביום מהימים שבט לוי יגידו לנו שאנחנו לא קיבלנו את התורה רק הם. **ולכן** שמח משה שגם עם ישראל משתוקק להיות מחובר לתורה כמו שבט לוי, ושיש להם קנאת סופרים, ודאגתם שגם הדורות הבאים אחריהם יהיו מחוברים לתורה לנצח.

ויתנה אל הכהנים בני לוי – מה נשתנה מטענות קרח?? – המשך

באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו: משה רבינו, אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמוח משה על הדבר - רש"י לעיל.

רק לעצמו ולכבודו דאג!!! **ואדרבה** קרח השתמש בגדלות ובצדקות צאצאיו – לרעה, ללכת בכוחם הגדול נגד משה רבינו, ולכן עליו ועל חבורתו שדאגו לכבוד עצמם יצא קצפו של משה.

אבל כאן, עם ישראל כל דאגתם הייתה לא לכבוד עצמם, אלא לדורות הבאים!!! שיהיו מחוברים לתורה, וזה ממש שימח את משה, הנה סוף סוף עם ישראל חפץ בתורה באמת ובתמים, שכבר דואג לדורות הבאים שלא ינשלו מדרך התורה חלילה. **וזאת** אומרת שאכן גם עם ישראל התחברו לתורה באמת, כמו שבט לוי שהיו מחוברים לתורה מאז ולתמיד כי מעולם לא הפסיקו ממנה.

לכאורה קשה, וכי ללויים נתנה, הרי מפורש שלכוהנים נתנה, וא"כ גם הלויים יבואו בטענה מדוע השלטת את הכהנים עליה?? **ואם** נרצה לענות שמשה נתן את הספר תורה לכל שבט לוי וכמו שכתוב בהמשך "ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם, ויצו משה את הלויים נושאי ארון ברית ה' לאמר: לקח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה'".

הרי המפרשים מסבירים שבוודאי הכוונה לכוהנים ולא ללויים, כי רק לכוהנים מותר לגשת לארון ברית ה' כשהוא גלוי ולהניח בצדו דברים, ואילו ללויים מותר לגשת אליו רק בעת משא המחנות ורק כאשר הארון מכוסה ב 3 כיסויים. **ועוד** קשה, כי אם הכוונה רק לכוהנים, מדוע היה חשוב להזכיר שהם בני לוי??

והנה גם בספר **יהושע** פרק ג' כתוב "**הכהנים הלויים נושאים אותו – את הארון**", ובהמשך הפסוקים מפורש שרק הכהנים נשאו אותו, ובכל זאת הכהנים מכוונים גם ללויים, ושוב צריך עיון לשם מה הוזכר זאת שם??

וגם מה הקשר להזכיר כאן שהלויים הם נושאי הארון?? ואולי גם כאן הכוונה רק לכהנים, כי אכן הכהנים הם אלו שנשאו את הארון כשעברו את הירדן בתחילת כיבוש הארץ, ולכן התואר "**נושאי הארון**" מתאים גם לכהנים, אבל בכל זאת מה היה נחוץ להזכיר כאן בעת נתינת ספר התורה לתתו בצד הארון את העניין של נושאי הארון??

ובכלל יש לתמוה, שהרי כתוב שביום האחרון משה כתב 13 ספרי תורה בדרך נס, וחילק ספר לכל שבט, ואת הספר ה-13 נתן לכוהנים לשים בצד הארון, אם כן יוצא שכל השבטים קיבלו ספר ואילו דווקא שבט לוי לא קיבלו, ואם כן דווקא שבטו של משה – שבט לוי שלא קיבלו ספר, רק הם היו אמורים להתלונן??

ובתחילה הייתי סבור לחדש כאן ולתרץ חלק מהשאלות, שמה מסר את התורה ללויים שהם ימסרו אותה לכוהנים, וזה מתאים לשיטות במפרשים ששני הפסוקים מדברים על אותה נתינה, והיות ומשה רבינו נתן לשבט לוי

וכאן הבן שואל, ומדוע משה התלהב מטענתם ושמוח, ואילו על קורח שטען "**כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תנשאו על עדת ה'**", משה תקף אותם בטענה "**רב לכם בני לוי**"?? הרי גם כאן טענו טענות דומות - וכי רק בני לוי קיבלו את התורה, גם אנחנו קיבלנו??

אלא נראה שכאן נמדדו לפי סיוס דבריהם, שבסיוס דבריהם הם גילו שדאגתם הייתה עבור הדורות הבאים, ואילו קורח לא דאג לדורות הבאים, כי אדרבה הוא ראה שמבני בניו יצא שמואל ששקול כמשה ואהרן, וגם ראה שיצאו ממנו לויים המשוררים בבית המקדש שהיו צדיקים גדולים, אז להם הוא לא דאג ולא היה צורך כל כך לדאוג,

ללמדנו שכן אדם חייב לדאוג על עתידו הרוחני, וגם של הדורות הבאים, רק כך יצליח להתעלות ולהציל את הדורות הבאים אחריו לשמור שלא יהיו להם מפריעים ברוחניות חלילה, וגם בדברים שברגש אפילו בבחינת דק שבדק גם כן

וטהר לבנו - וילך

עלינו להתעמק איזה השלכות עלולות לצאת מהם, בין לו ובין לכל צאצאיו, ודאגה זו מאוד משמחת את בורא עולם, כי זה מראה יראת שמים אמתית ואהבה אמתית לבורא עולם.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת – ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם

ולכן הקללות והאיומים מהקללות והברית זה מחזק לנו את היציבות, ולכן השירה הזו היא עיקר ספר תורה, לכן שימה בפיהם, כי זה משלים את עבודת השם בשלימות. אבל עדיין קשה שלמה את הקללות של פרשת כי תבוא לא קוראים כשירה??? הרי זה גם מחזק אותנו שלא נחטא???

אכן לאחר מחשבה התחדש לי הרבה יותר מכך, שהיה קשה לי מאוד, מדוע כתוב שאם אחרי כל הצרות נחזור בתשובה אז בורא עולם ייתן את כל הקללות על אויביו **דברים ל' ז'.**

ולכאורה קשה וכי זה המשקל הראוי?? הרי המשקל הראוי לכאורה שיהיה לנו ההיפך מהקללות!!! דהיינו שיהיה לנו ברכות בקיצוניות, כמו שהקללות היו כביכול בקיצוניות???

אלא 2 תירוצים בדבר, א. שכשחוזרים מתוך פחד ולחץ זו תשובה לא מושלמת אלא מתוך עונש, ולכן החטאים שנעשו במזיד לא נהפכים לזכויות אלא לשוגג, לכן לא זכינו לקבל את ההיפך, אבל בורא עולם בטובו הגדול לפחות נוקם כך שנותן את כל הקללות באויביו.

ב. שאם אכן חזרנו בתשובה שלימה, וכפי שכתבתי בפרשת כי תבוא שהקללות מסתיימות ב"ונמכרתם ואין קונה", שזה בעצם נחמה, כי הבן אדם ירגיש כל כך מושפל וכל כך דחוי וסמרטוט שאפילו בתור עבד אף אחד לא רוצה אותו, ואף אחד לא סובל אותו כי הוא מאוס ומגעיל, ובשפל מדרגה זה וכשהוא בתחתית שבתחתית הוא יתעורר ויזכור שיש אחד שלמרות הכל לא נגעל ממנו ולא מואס בו.

ואז הוא בבכיות ובתחנונים חוזר לאבא, ויבכה: אבא איך עזבתי אותך!! ועכשיו אני לבד לבד למטה למטה, אני כאפס וכמינוס דחוי ומגעיל, אבל רק אתה אוהב אותי ומקבל אותי חזרה, וזה העידוד הגדול ביותר שנתעורר בעצמנו לשוב בתשובה שלימה, וזה הסיום המושלם לקללות שנחזור בתשובה מעצמנו מתוך אהבת הבורא יתברך אלינו ואנחנו אליו, כי אין לנו עוד אהבה מלבדו.

ועל כן דווקא שירה זו המתמצתת את רעיון הקללות בלי פירוט רחב כפרשת כי תבוא, וגם כפי שאכתוב בפרשת האזינו יש בו בשורת הגאולה השלימה, חשוב וחובה לשים בפי כל יהודי שידע אותה ישר והפוך, וגם שידע שהקללות הן קיצוניות.

אבל הברכות הן עוד יותר קיצוניות, רק שהקללות הקיצוניות הן ברות המחשה בעולם הזה ולכן מזכירים אותן בהרחבה בפרשת כי תבוא, מה שאין כן הברכות הקיצוניות אינן ברות המחשה בעולם הזה, אבל יש ברכה ששייכת גם בעולם הזה, שנזכה לשמוע בקול השם ולהתקרב לאבינו, וכפי שהתפלל דוד המלך "אחת שאלתי – אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חיילי לחזור בנועם ה' ולבקר בהיכלו" אמון ואמן.

כתב הרמב"ם בהלכות ס"ת "כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו", והדברים תמוהים וכי לזו פרשת "האזינו" יקרא שירה?? הרי זו קינה על צרות ורעות שימצא לעם ישראל כשיעשו הרע בעיני השם, עם תוכחות קשות מאוד!!! ואם כן נקרא זה שירה?? "ולמדה ושימה בפיהם"!!! הרי את הקללות שבכי - תבוא לא מעלים לקריאה אלא נותנים לבעל קורא אז מדוע את השירה הזאת הקשה מאוד קוראים שוב ושוב - "שימה בפיהם"??? ועוד איך ייתכן שזה עיקר ספר התורה???

ותשובה ראשונה אפשר לענות בפשטות, שכמו שהתורה אומרת לאחר כל הקללות של "כי תבוא" וכפי שמשמע מדברי רש"י: "אתם נצבים", שנצבים זה עמידה יציבה. ואיך אכן מקבלים עמידה יציבה ביהדות בלי רעידות ונפילות?? **התשובה:** על ידי שילוב של כל הכוחות ביחד, יראת הרוממות ואהבת השם המשולבת עם יראת העונש יחד, ובנוסף לאלו גם שבועה וברית – שזו המחויבות האישית לקיים הבטחה חמורה, ואכן כל זה ביחד באופן קבוע ותמידי נותנים יציבות.

כי גם אדם קדוש וטהור הדבוק בה' מתוך אהבה, חייב גם שיהיה לו פחד מהגיהנום ומהקללות, כי לא מספיק תחרות שמי שיסיים את כל המסלול הקשה יקבל מיליון דולר, וגם לא מספיק שירוך בגלל שהוא אוהב לרוץ. **כי** לפעמים מחמת הקושי הגדול, יש שינשרו ויוותרו על הפרס וגם יוותרו על אהבתם לרוץ, אלא צריך שילוב גם של כלב עז פנים שרוף אחרי מי שמתעב ועוצר וקורע אותו לגזרים באכזריות!! ככה הפחד לא ייתן לו אפשרות לעצור.

ואז הוא בבכיות ובתחנונים חוזר לאבא, ויבכה: אבא איך עזבתי אותך!! ועכשיו אני לבד לבד למטה למטה, אני כאפס וכמינוס דחוי ומגעיל, אבל רק אתה אוהב אותי ומקבל אותי חזרה, וזה העידוד הגדול ביותר שנתעורר בעצמנו לשוב בתשובה שלימה, וזה הסיום המושלם לקללות שנחזור בתשובה מעצמנו מתוך אהבת הבורא יתברך אלינו ואנחנו אליו, כי אין לנו עוד אהבה מלבדו.

וממילא הכל נהפך לזכויות, ואם כן אכן מגיע שכר ההיפך מהקללות, ברכות בקיצוניות, אבל ברכות בקיצוניות כזו אינן נמצא ולא שייך בעולם הזה, כי הכל יחשב ככסף קטן לעומת השכר שבורא עולם ייתן לנו בעולם הבא!!!

רק לפחות כראיה והוכחה לכך שהבורא קיבל את תשובתנו בשלימות, נראה וניווכח כאשר האויבים שלנו יקבלו את כל הקללות על ראשם, ועצם הדבר שהשכר לא נקבל כאן בעולם זה משמש כעוד הוכחה וראיה שיש עולם הבא.

ולכן זה נחשב לשירה, כי ברגע שעם ישראל אוהב את בורא עולם אזי כמה שיש יותר קללות וביטויים קשים, הם נהפכים לברכות עוד יותר טובות בקיצוניות טובה.

לכן בעת ניסיון, זכור נזכור להיות "נצבים" חזקים, כי עוד קודם הניסיון השתמשנו בכל הכלים ובכל היראות ובכל האהבות לעבוד את בורא עולם ולא רק בכלי ובדרך אחד, ויהי רצון שנזכה לעבוד את בורא עולם אנו וצאצאנו בשמחה ובשלימות כראוי, ושלא נפחד מהקללות אלא מהעבירות!!! ושנכיר את הקללות רק מתוך הכתוב בתורה ולא במציאות חלילה, אלא רק בשביל חיזוק היראת שמים, ולדעת את עומק השכר האין סופי שנקבל בקרוב ממש אמון ואמן.

וילך משה

את שירת האזינו וגם את הברכות שברך לפני מותו, ויש דעות שכל הפרשיות האחרונות היו ביום מותו. **בקיצור**, זה היה מועט המחזיק את המרובה, ובכל זאת "וילך משה" הוא בעצמו הלך לדבר לעם ישראל, כי משה

באותו יום שנפטר משה רבינו הוא התפלל שחרית ומנחה שזה היה חלק ממנין 515 תפילות "ואתחנן" ע"פ הפני יהושע ברכות ל"ב, והספיק בנס לכתוב 13 ספרי תורה, וגם להקהיל את עם ישראל ולהגיד להם את פרשת נצבים והקהל וגם

וטהר לבנו - וילך

וייתכן שאמר להם: "איני יכול לצאת ולבוא", אין לי שערי חכמה, אבל אני מתאמץ לתת לכם מוסר וברכות וכל מה שעדיין אני יכול לתרום לקידום עם ישראל. **ואכן** זכה משה שלמרות שנסתלקו ממנו שערי חכמה, בכל זאת הוא התנבא את שירת האזינו ברוח הקודש שהיא עיקר ספר תורה, (וגם בגלל שהתאמץ בה גם בלי שערי החכמה שעברו ליהושע), וגם את הברכות שבירכס לפני מותו. **וגם** זכה משה לתת עוד 2 מצוות למרות מצבו, הן מצוות הקהל בסוף שמיטה, ומצוות כתיבת ספר תורה.

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום – לא אוכל לצאת ולבוא

הייתי מה היה מדבר עמך??? אותה שעה התחיל משה צווח ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת.

ונראה שהקנאה של משה לא הייתה מכך שיהושע הוא המנהיג והוא עם שערי החכמה והוא בעל רוח הקודש, כי מחמת ענוותנותו באמת זה לא הפריע לו בכלל, אלא למשה כאב שעד היום הוא שותה **מייד** בצמא את דברי בורא עולם, ועכשיו תלמידו קיבל והתורה והחידוש ניתן בעולם ואילו הוא חייב להמתין, את זה הוא לא היה יכול לסבול.

ושוב לא הכבוד היה אכפת למשה רבינו אלא הצמאון לדבר השם, כי רגע בלי חידוש זה גרוע ממוות למשה רבינו.

ובאמת ייתכן שמה שנסתלקו ממשה שערי החכמה והמסורת זה לא בכדי שמשה לא יפגע מיהושע, כי אכן אין עניו יותר ממשה רבינו, אלא זה לא כבוד התורה כי זה בזיון כבוד התורה שמשה רבינו בשיא כוחו הרוחני לא ילמד תלמידים ובמקומו ילמד תלמידו, ודבר זה לא מתאים לציבור ולעם, וזה בזיון לכבוד התורה הכללי, ולא מחמת הביזיון של כבודו האישי של משה רבינו.

ואולי זו כוונת לשונו של הרמב"ן שנסתלקו ממשה מעינות החכמה כדי "שלא ידאג לתת גדולה ליהושע בפניו", ולא כתוב פשוט "שלא לפגוע בכבוד משה", כי כאן לא היה דאגה לפגיעה בכבודו, אלא חשש פגיעה בכבוד התורה הכללי, שבפניו של משה בשיא כוחו ההנהגה תעבור ליהושע.

ובסיכום תפילת שחרית נבהלתי מעוצמת הצימאון של משה רבינו לשמוע תיכף ומיד את דברי ה'. ראו נא והתבוננו, הנה משה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביומו האחרון, וגם יש דעות שאת כל הפרשיות האחרונות הוא מסר ביומו האחרון, בקיצור יום עמוס מאוד מאוד בתורה ובמצוות, עד כדי כך שאת "השירה" שאמר בפרשת האזינו ביומו האחרון לדעת הרמב"ם זה עיקר חשוב מאוד בספר תורה, ולכן לא פלא שמשה רצה לחיות ולא למות, מלבד רצונו העז להיכנס לארץ ישראל, ובכל זאת הוא ויתר ברגע אחרון על הכל!!!!

כי למשה רבינו כאב עד מוות כפשוטו שלא יקבל מיד את דברי ה', אלא עליו להמתין ליהושע שישמע ואחר כך אם ירצה ימסור לו את דברי ה', והצימאון לדבר ה' של משה היה עצום שאין דוגמא לו, ומחמת צימאון זה העדיף לוותר על חייו המלאים והעמוסים בתורה ובחזיון קהל ה', ולמות!!!! ומיד לשתות בצמא אדיר את דברי ה' תכף ומיד בגן עדן!!!

ואם למשה רבינו מוסר התורה, שהתורה נקראת על שמו "תורת משה", והוא נביא הנביאים!!!! יש צימאון אדיר כל כל לתורה ולדברי ה', אז לנו שחסרים אנו כל כך הרבה תורה, בוודאי שעלינו לוותר על מנעמי החיים ולצמוא באמת לדברי ה' ולתורתו, ולהתפלל שכבר נגיע לימים הללו "הנה ימים באים נאום ה' ונתתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי השם", ואשרי מי שעוד לפני הימים הללו הוא מרגיש צימאון לדבר ה', הוא ממקרי הגאולה הקרובה ובזכותו אנחנו מצליחים לחיות ולשרוד את הגלות הקשה שתסתיים במהרה אמן ואמן.

ולכן אם אכן רוצה אתה להרגיש צימאון לבורא עולם, עלינו למעט בצימאון לגשמיות ולהנות העולם הזה, ולחשוך בתורה ובמצוות ולהתמיד בהם, כך ימשך לבנו לקדושה ונקבל צימאון לדבר ה', אבל לא נצפה לצימאון לדבר ה' כאשר אנחנו רויים מגשמיות, והרוצה להיטהר מסייעים בידו.

אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזבך

בכל עניין, שאפילו רשעים כשהם מאוחדים לדבר עבירה הם מצליחים, כמו שמצאנו במגדל בבל, וכמו דורו של אחאב שהיו עובדי עבודה זרה והיו מנצחים במלחמות כי לא היו מדברים לשון הרע.

אלא נראה שכאן יש מסר מיוחד שמדגים לנו מה זה אחדות אמתית ומושלמת.

רבינו התאמץ לעשות עוד ועוד מצוות ולא חיכה להם שיבואו עד אליו.

ועוד נקודה חשובה, למרות שבאותו יום נסתלקו ממנו שערי חכמה ומסורת, בכל זאת משה רבינו התאמץ לתת לעם ישראל בכל יכולתו את כל כולו גם בלי שערי חכמה ומסורת, לכן כתוב "וילך משה", שמשה הלך לקראתם, לא כדרכו מימים ימימה שבאו אליו, אלא הוא הלך אליהם והתמסר עוד יותר אליהם.

הרמב"ן כתב, רבותינו למדו מכאן שנסתמו ממנו מעיינות חכמה, וזה היה מעשה נס שלא ידאגו לתת גדולה ליהושע בפניו. **ולכאורה** הכוונה שמשה לא יפגע שריבונו של עולם מדבר עם יהושע ולא אתו, וגם שלא יפגע שיהושע הוא זה שמלמד בבית מדרש ולא הוא – משה רבינו, כי הוא מבין בעצמו שאין לו את הכוחות שהיו לו קודם.

וזה פחות פוגע מאם היו נותנים את ההנהגה ליהושע כאשר למשה יש עדיין את אותם כוחות ואותם שערי חכמה שהיו לו קודם, כי אז הוא יחוש בחוסר נעימות, שאנשים יתמהו מדוע הוא לא ממשיך להנהיג כבעבר, הרי כוחו עמו?!!

אבל זה עדיין דבר שאינו מובן, שהרי משה רבינו היה העניו מכל האדם, ושמח שאמרו "משה מת ויהושע מכניס", ומדוע היה צורך להורידו מחכמתו בכדי שלא יפגע?!! וגם למה הורדה מחכמה פחות פוגעת?!!

ובינתן אפשר להקשות, שהרי על הפסוק "הן קרבו ימיה למות קרא את יהושע והתייצבו באהל מועד ואצונו", שיש מפרשים שזה היה יום לפני פטירתו, ויש שיטות שזה היה 5 ימים קודם, ועל זה כתב **הילקוט שמעוני** תתקמ"א שהלך משה לשמאלו של יהושע, נכנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהן, משנסתלק עמוד הענן אמר משה ליהושע מה אמר לך הדבור, אמר לו: כשהיה הדבור נגלה עליך יודע

ובסיכום תפילת שחרית נבהלתי מעוצמת הצימאון של משה רבינו לשמוע תיכף ומיד את דברי ה'. ראו נא והתבוננו, הנה משה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביומו האחרון, וגם יש דעות שאת כל הפרשיות האחרונות הוא מסר ביומו האחרון, בקיצור יום עמוס מאוד מאוד בתורה ובמצוות, עד כדי כך שאת "השירה" שאמר בפרשת האזינו ביומו האחרון לדעת הרמב"ם זה עיקר חשוב מאוד בספר תורה, ולכן לא פלא שמשה רצה לחיות ולא למות, מלבד רצונו העז להיכנס לארץ ישראל, ובכל זאת הוא ויתר ברגע אחרון על הכל!!!!

כי למשה רבינו כאב עד מוות כפשוטו שלא יקבל מיד את דברי ה', אלא עליו להמתין ליהושע שישמע ואחר כך אם ירצה ימסור לו את דברי ה', והצימאון לדבר ה' של משה היה עצום שאין דוגמא לו, ומחמת צימאון זה העדיף לוותר על חייו המלאים והעמוסים בתורה ובחזיון קהל ה', ולמות!!!! ומיד לשתות בצמא אדיר את דברי ה' תכף ומיד בגן עדן!!!

ואם למשה רבינו מוסר התורה, שהתורה נקראת על שמו "תורת משה", והוא נביא הנביאים!!!! יש צימאון אדיר כל כל לתורה ולדברי ה', אז לנו שחסרים אנו כל כך הרבה תורה, בוודאי שעלינו לוותר על מנעמי החיים ולצמוא באמת לדברי ה' ולתורתו, ולהתפלל שכבר נגיע לימים הללו "הנה ימים באים נאום ה' ונתתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי השם", ואשרי מי שעוד לפני הימים הללו הוא מרגיש צימאון לדבר ה', הוא ממקרי הגאולה הקרובה ובזכותו אנחנו מצליחים לחיות ולשרוד את הגלות הקשה שתסתיים במהרה אמן ואמן.

ולכן אם אכן רוצה אתה להרגיש צימאון לבורא עולם, עלינו למעט בצימאון לגשמיות ולהנות העולם הזה, ולחשוך בתורה ובמצוות ולהתמיד בהם, כך ימשך לבנו לקדושה ונקבל צימאון לדבר ה', אבל לא נצפה לצימאון לדבר ה' כאשר אנחנו רויים מגשמיות, והרוצה להיטהר מסייעים בידו.

אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזבך

החיד"א שואל מדוע התחיל הפסוק בלשון רבים וסיים בלשון יחיד?!! **ותירץ**, שהתורה מלמדת אותנו כאן שאם עם ישראל יהיה באחדות גמורה ומושלמת אזי בורא עולם מבטיח לנו שבכוח האחדות "לא ירפך ולא יעזבך".

ונשאלת השאלה, מה העניין להזכיר את האחדות דווקא בעניין הפחד?!! הרי תמיד כשיש אחדות גמורה מצליחים

וטהר לבנו - וילך

ולכן אם נראה את אלו שמפחדים, עלינו להרגיש אחריות ולא רק לדאוג לעצמינו שאנחנו רגועים, אלא עלינו לגשת לכל אלו שמפחדים ולחזק אותם שלא יפחדו, וזה לא קל, כי פחד זה בטבע של בן אדם וצריך להשקיע הרבה מחשבה ומאמץ וסבלנות להרגיע ולתת תחושת ביטחון לפחדנים.

ואם אכן עם ישראל השקיע שכולם לא יפחדו כי דאגו לכולם, וזה מאחד את העם מאוד, הן מצד המחזקים והן מצד המתחזקים שמרגישים שאנחנו עם אכפתי ומלוכד ומאוחד גם בעת צרה.

וזה משמח מאוד את בורא עולם, שאנחנו מאוחדים ומלוכדים ועם אכפתיות לבוא לעזרת הזולת, שלא רק נדאג לחזק את עצמנו אלא גם נדאג לכלל ישראל שכולם יתחזקו ונעזור ליהודים שמחזקים שיהיה להם את הכוח ואת האפשרות להמשיך ולחזק את כולם, בכדי שלא יישאר יהודי אחד לא מחוזק.

ההולך עמך – המשך

וכפי שביארנו במאמר הקודם, שכשם שחיזקנו אחרים ודאגנו לחולשתם של אחרים, גם בורא עולם ידאג לחולשה שלנו ויחזק אותנו שלא יהיה לנו אף פעם שום רפיון, לא במלחמה וגם לא במלחמת היצר ובעבודת השם, כי הקב"ה לא יתן לנו להרפות את אחיזתנו בו, אלא נרגיש את אחיזתנו בו בשיא החוזק.

ולכן דווקא כאן לא כתוב העובר לפניך כפי שכתוב בתחילת העניין, אלא ההולך עמך ביחד אתך שתהיה דבוק בו חזק. **ואכן** תחילה אנחנו בסיוע הקב"ה לא נרפה אחיזתנו בו ית', ואז בורא עולם לא יעזוב אותנו, שנרגיש גם כביכול גם את אחיזתו בנו, שאנו דבוקים בה' והוא בנו.

ובעזרת ה' חזק חזק ונתחזק בעצמנו, ונחזק אחרים עד כמה שידינו משגת, ונעזור לאחרים שיחזקו יהודים אחרים, וזה יעזור לנו עצמנו שלא ניפול מדרך הישר והטוב חלילה, אלא נמשיך בהתעלות בקדושה עילאית בלי שום רפיון, כי קיבלנו הבטחה מה' ש"לא ירפך", אז קדימה מעכשיו נקבל על עצמנו ונעשה הכל!!! לחזק ולהתחזק, ובכוח זה נצליח אמון ואמן.

ואתה תנחילנה אותם

שמבאר **השפתי חכמים**, שכשמשא אמר אחר מותי התכוון אחרי פטירת יהושע תלמידו שהיה חביב עליו כגופו.

וייתכן שאת זה בדיוק רצה יהושע להרוויח כשהתעכב בכוונה בירושת הארץ, כי הוא רצה להאריך את ימיו שהיו אמורים להסתיים בסיומו לכבוש את הארץ ולחלקה, ועל ידי עיכובו בכיבוש הארץ תתעכב גם נבואת משה שהתנבא על עם ישראל שיחטאו וישחיתו אחרי מותו.

ואם כן נשאלת השאלה, מדוע יש כאן גנות ליהושע, הרי שבת הוא לו שדאג לשלימות קדושת עם ישראל, כי דאג שיותר שנים עם ישראל לא יחטאו???

ואולי יש לתרץ שיהושע בן נון היה חייב להזדרז בקיום המצווה המוטלת עליו בלי עיכוב גם כשכוונתו לשם שמים, כי עיכוב במצווה יש בזה קצת חילול השם לאלו שלא יודעים סודות וחשבונות עמוקים.

וגם יש להוסיף שעיכוב במצווה על ידי צדיק יכול להשתרש לדורות כדרך חיים שמותר להתעכב בקיום מצווה, משא"כ נבואת משה שהשחת תשחיתו, גם כשתתקיים היא תתקן על ידי הדור הבא החוזר בתשובה.

ללמדנו, עד כמה עמקו מחשבות גדולי ישראל, שכל כולם דאגה אמתית לכלל ישראל, ולא מה שנראה לנו בעיניים זה האמת, כי באמת אנחנו לא יודעים מה מסתתר מאחורי הדברים, ועל כן תמיד נשמע לרבותינו בתמימות, וגם אם היצר הרע ברשעותו מפתה אותנו לחשוב שהם חלילה טעו או שהוטעו על ידי בעלי מזימה ואנשי החצר וכדומה, לא נאמין לכך, אלא נאמין בתמימות באמונת חכמים וצדיקים, ובכוח אמונת חכמים נזכה שלא נשחית לא אנחנו ולא יוצאי חלצנו חלילה, אלא נגדל דורות ישרים מבורכים לתפארת עם ישראל אמון ואמן.

שהרי במלחמה, או טרום מלחמה יש פחד!!! וגם אם יש חלק הבטוחים בניצחון בכל זאת חלק וודאי שמפחדים, ויש כאלו שאפילו בורחים עם משפחתם להציל את עצמם ולא אכפת להם מאחרים, למרות שהם יודעים שהבריחה שלהם גורמת לאחרים פחד ורפיון.

על כן דווקא מכך שהתורה מתחילה בלשון רבים ועוברת ללשון יחיד זה מלמד אותנו, שהתורה דורשת לא רק שלא תפחד בעצמך!! אלא הדרישה ממך ומאתנו לדאוג שכולם לא יפחדו.

הנה יש להקשות על הפסוק הנ"ל, שהרי כתוב בפסוקים הקודמים "ה' אלקיך הוא עובר לפניך", אז כבר ידענו שה' אתנו, מדוע שוב חוזרת על זה התורה? **וגם** קשה שהרי כבר כתוב קודם "ונתנם ה' לפניכם", אז למה כתוב לאחר מכן "לא לפחד כי ה' עמך וכו'???" **ועוד** קשה למה כאן כתוב "הולך עמך" וקודם כתוב "עובר לפניך"? **וגם** צריך ביאור, שאם ה' "לא ירפך" ממילא טמון בזה "לא יעזבך", ואם כן לכאורה מיותר המילים "לא יעזבך"???

והתשובה, טמונה בכך שנשים לב לברכה, שהנה לא כתוב רק ש"לא יעזבך" אלא גם ש"לא ירפך", וייתכן שהכוונה שה' יחזק אותנו שלא נברח ממנו ושלא נתרחק ממנו.

בספר יהושע י"א כ"ח כתוב "ימים רבים עשה יהושע מלחמה", וכתב רש"י בשם מדרש **תנחומא**, שבגנותו של יהושע סיפר הכתוב, שהיה מתכוון לדחות את כבוש הארץ כדי להאריך ימיו, לפי שנאמר "ואתה תנחילנה אותם". **ופלא** עצום הוא על יהושע בן נון, הצדיק שהיה מסור בנאמנות מושלמת למשה, שירצה להאריך ימיו על חשבון קיום מצוה שהיא טובת עם ישראל!??

ולכאורה כאן לא שייך לטעון שרצה להאריך את זמן קיום המצווה, כי המטרה שתהיה הארץ כבושה ולא תהליך הכיבוש, ואכן כאמור כתב רש"י שהפסוק מספר זאת בגנותו שהתעכב בכיבוש, כי המטרה שהארץ תיכבש ותחולק!!!

ונראה לתרץ על פי שאלה אחרת, שמה רבינו התנבא בהמשך הפרשה "כי ידעתי אחרי מותי, כי השחת תשחיתו", ומקשה רש"י שהרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר "ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע"??

ומתרץ רש"י שמכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי, וכפי

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו אתה תבוא את העם ואתה תנחילנה אותם – המשך

וטהר לבנו - וילך

לפי הדברים הקודמים הדברים מתורצים ונפלאים, שמאחר שמה בסוף ימיו התנבא וידע שאחרי מותו עם ישראל ישחית דרכו, לכן רצה להאריך את תקופת הקדושה והצדקות של עם ישראל, לא רק עד פטירת יהושע, אלא שימשיכו בקדושה זמן רב יותר, שזה עד סיום פטירת כל הזקנים שבדור. **כי** אם הזקנים יהיו שותפים להנהגת עם ישראל יחד עם יהושע, אז גם הם יהיו כחלק מהמשך של משה, כפי שיהושע היה כביכול חלק ממשה כאמור במאמר הקודם, וממילא עם ישראל מאוד ירוויח מזה.

אבל בורא עולם התעקש שיהושע לבדו יהיה ממשיך דרכו של משה. ואמנם הבורא עולם לא קיפח את רצונו של הצדיק משה רבינו, ורק לאחר פטירת כל הזקנים רק אז עם ישראל נפל מקדושתו, כך נעשה הכל בשלימות, א. מנהיגות יהושע בשלימות כי הנהיג לבד. ב. עם ישראל הרוויח עוד שנים לחיות בקדושה בלי נפילות.

ונלמד מזה עד כמה ה' אוהב אותנו ואת הצדיקים שרצון יראיו יעשה, ויעזרנו ה' להיות דבוקים במנהיג הדור, ממשיך דרכו של משה, ובגלותנו כל אחד ידבק ברבו בנאמנות, ובעזרת ה' יתברך זה ישפיע עלינו שלא נשחית דרכנו אלא נשאר בקדושתנו בדרך התורה והיראה אנו ובנינו עד סוף כל הדורות, ונזכה להיכתב ולהיחתם בספרים של צדיקים גמורים, ונזכה לביאת גואל צדק שיבוא ויגאלנו מעמלינו ומשברון ליבנו, ונזכה לשוב לראות וללמוד תורה מהרבה הגדול שלנו "משה רבינו" אמן ואמן.

והסתרת פני מהם והיה לאכל, ומצאהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

"הסתר אסתיר פני ומצאהו רעות רבות וצרות", דהיינו יש הסתר אחד ויש הסתר יותר חזק שהוא הסתרה כפולה "הסתר אסתיר", שיתכן שזה הריגות ורציחות של יהודים רבים כפי שראינו במהלך ההיסטוריה.

ומי שנמצא בשלב הראשון שזה הסתרה אחת, חייב להתחזק באמונה ובקיום המצוות וחינוך הילדים בבהירות למרות הקושי, ואז זה יכול לשמש זכות שיתכן ולא יצטרך להגיע לשלב השני של ההסתרה הכפול. **אבל** גם צדיק כזה לפעמים נתפס בעוון הדור, כי יש פעמים שיש הסתר פנים כפול מחמת עוונות הדור, **אמנם** גם אז עליו להתחזק ולהתפלל ולקוות לטוב, **ומצד** שני להתאמץ גם בלימוד התורה וקיום המצוות על אף הטשטוש והקושי הנורא והמחריד שמקוים לטוב, ואין.

ולמרות שלפעמים גם בריבוי התפילות והחיזוקים עדיין הוא לא רואה שיפור במצב, **ולפעמים** אפילו המצב מחמיר!! בכל זאת עליו להמשיך לקוות לטוב, ולהודות על הטוב שהיה בעבר.

ואכן על עצם התקווה ועל עצם האמונה בהשם יתברך גם במצב מחריד שכזה הוא יקבל שכר עצום, כי זה בעצם ניסיון קשה מאוד שניתן לו משמים ושחייבים לעמוד בו במסירות נפש ממש למרות הסתרת הפנים.

תשליך - המשך

ואכן במזמור כ"ז "לדוד" שמוסיפים בחודש אלול עד סוף חגי תשרי, זה ממש מתאים גם למה שקוראים בפרשיות התורה בתקופה זו, כי בתקופה זו קוראים בתורה הרבה עניני קללות. **ובמזמור** זה מתאר דוד המלך סכנות וצרות, ושנאה איומה "בקרוב עלי מרעים לאכל את בשרי, שהשונאים רוצים לאכול את בשרי", ומוסיף דוד המלך "אם תקום עלי מלחמה" ועל מצב כזה הוא מבקש "כי יצפני בסכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו".

וחשוב לציין שגם אם לכלל הציבור יש הסתר כפול, זה עדיין לא מחייב שגם לצדיק יהיה, וכפי שהגמרא בחגיגה ה' אומרת שגם כשיש "הסתר אסתיר" בכל זאת אמר רבא ש"בחלום אדבר בו", ורב יוסף אומר ידו נטויה עלינו

כתב רש"י: כתוב בתורה "כי אתה תבוא את העם הזה", וקשה שהרי היה אמור להיכתב **תביא ולא תבוא?? מתרץ** רש"י, שמה אמר ליהושע **זקנים שבדור יהיו אתך הכל לפי דעתם ועצתם**, אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה **תביא** את בני ישראל, תביא על כרחם - **הכל תלוי בך**, קח מקל והכה על קדקדם, כי מנהיג אחד לדור ולא שני מנהיגים לדור.

יש להקשות, שהרי משה בעצמו ביקש מבורא עולם במדבר כ"ז "איש על העדה, אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם", דהיינו איש אחד שינהיג ויוביל, ולא צוות של אנשים שיחליטו ביחד?? **וגם** בהצעת משה רבינו לכאורה יש בזה פגיעה בכבודו של יהושע שהוא לא מספיק חזק בהנהגה ולכן הוא זקוק לצוות של זקנים שיחליטו יחד אתו??

הנסתרות לה' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה" שגם בזמנים שיש הסתר פנים כביכול שלא רואים ניסים גלויים, בכל אופן באמת כל רגע ורגע יש ניסים ונפלאות, רק שהם נסתרים מעינינו, ואין בעל הנס מכיר בניסו, וזה "הנסתרות לה' אלוקינו".

והוסיף שעדיין יש נס נגלה שבנסי ניסים אנחנו קיימים לנצח ושומרים את כל מצוות השם, וזה "הנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת".

אבל יתכן שטמון כאן יותר מזה, שבורא עולם מגלה לנו שכשיש הסתר פנים אין זה סותר את החובה הגלויה שלנו, שעלינו להתחזק באמונה, וגם שיהיה ברור לנו למרות הכל שעלינו ועל בנינו החובה בלי שום ספק לקיים את כל דברי התורה, ושעלינו החובה לפעול בכל כוחנו להיות חלק מהנס של ממשכי מסורת עם ישראל לנצח.

ולפי הקדמה זו, אפשר לבאר את הפסוקים שבפרשתנו, שישנם 2 מצבים, א. "והסתרת פני והיה לאכל", שיתכן שזה רק נזקי ממון, או כדברי דוד המלך "בקרוב עלי מרעים לאכל את בשרי", שזו שנאה איומה ונוראה להשמיד את עם ישראל, אבל ייתכן שבינתיים הם מסתפקים בכך שהם גוזלים את כספם של היהודים. ב.

ולכן את תפילת "תשליך" עושים ליד מים, בכדי לזכור את זכות אברהם אבינו, שכשהלך לשחוט את בנו יחידו האהוב יצחק, השטן חסם את דרכו בנהר עמוק, ואברהם לא התחמק מחמת הקושי אלא נכנס בתמימות לתוך המים עד שהגיעו המים עד נפש.

ואז במקום שאברהם אבינו יטען "אנוס פטור מהמצווה", הנה ניסיתי ממש אבל זה בלתי אפשרי וכך לחזור לביתו, אברהם אבינו ממש לא מוותר, אלא צועק לבורא עולם **הושיעני כי באו מים עד נפש**, ומתחנן לבורא עולם **תן לי להמשיך לקיים את מצוותך לשחוט את בני יחידי ולא להיפטר ממנה בטענת אנוס**, ולכך בזכותו אנה תשליך את כל עוונותינו למצולות ים שלא יזכרו יותר לפניך.

וטהר לבנו - וילך

ולתחדש בלימוד התורה, "הורני ה' דרכיך דרכך ונחני בארץ מישור למען שוררי", ולמרות שאין ישועת ה' ממשכיכם להתפלל ולקוות בכל זאת, "אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס".

ואם עדיין אין ישועת ה', למרות כל התפילות והחיזוקים, אזי דוד המלך משתמש בקלף שעוזר גם במצב של הסתר פנים הכי קשה ששייך!!! **"לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים"**, עליך להשתמש באמונה שהחיים בעולם הזה זה רק זמני כחלום יעוף, ועיקר החיים זה העולם הבא ושם הכל טוב ואין בו רוע, ותקווה זו נותנת כוח להמשיך גם בהסתרה כפולה ונוראה, כי זה עתיד טוב מובטח ונצחי!!!

ואכן בכל זאת, ולמרות הכל!! דוד המלך אומר: עדיין לא להתייאש גם מישועה שתגיע אפילו בעולם הזה, אלא תמשיך באמונה וביטחון **"קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'"**, וזכור שכל רגע של אמונה זה מצווה עצומה, כמו שציצית כל רגע זה מצווה, חזק ואמץ לבך וקוה אל ה'.

וכפי שכתבתי קודם, עצם האמונה והביטחון והתפילות והתחנונים זה מצוה גדולה, ולא התוצאה קובעת!! אלא האמונה והתפילות, וזה הכוח שנתן ליהודים לעבור את השואה ולשרוד למרות הגיהינום עלי אדמות.

ועלינו לזכור, שלעולם לא נישבר מקיום חובתנו הברורה לעשות את רצון הבורא ולקיים תורתו ומצוותיו בכל מצב ותמיד, וגם בימים שזה יהיה קשה כמו לטפס על קירות, ובפרט שאכן כבר אמרו גדולי ישראל מהדורות הקודמים שלפני ביאת המשיח יהיה קשה להחזיק באמונה כמו לטפס על קירות ישרים וחלקים, וכשהדבר כבר היה צפוי זה קצת מקל עלינו, כי אנחנו מרגישים שזה כבר היה צפוי וידוע וברור שזה ניסיון ידוע ומוכן מראש.

וכמובן חייבים תפילות ושיחות עם ידידי אמת להתחזק יחד ולהצליח לעבור את השעות והימים הקשים מנשוא, ושוב זו זכות גדולה להאמין בה' במיוחד בשעות הקשות מנשוא, וה' הטוב יעזור שלא נגיע לידי ניסיונות קשים, אלא לעובדו מתוך שלווה הנפש אמן ואמן.

ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

שנדע שחלק מההסתר פנים העצום הוא **"ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה"**. ולכן, אדרבה עליך לנצל את המצב הרע והקשה הזה לטובה, שלפחות תחזור בתשובה ותקבל את הייסורים ככפרת עוונות. **וגם** אם אין לך על מה לחזור בתשובה, בכל זאת נצל את הניסיון הקשה כאתגר אמונה הכי גדול שיש בחיך, כי אם כבר נגזר לסבול, לפחות תנצל זאת למקסימום הטוב שאפשר להוציא ממנו.

ככה בן אדם מסוגל גם לגשת למוות על קידוש השם אפילו מתוך שירה וריקודים, כמו שמסופר בספר **"אלה שלא נכנעו – על צעירי ופרחי חסידי גור בתקופת השואה האיומה"**, שהם סבלו בגוף אבל זה היה מתוך התעלות והתפשטות החומר והתעלות הרוח הנצחית שמתחברת לנצחיות, ומחשבתם על החיים הטובים והאמתיים בעולם שכולו טוב גברה על צער הגוף, כרבי עקיבא ששמח בשעה שהרומאים סרקו את בשרו, כי רוחו גברה על הגוף.

ונסיים בסיפור על האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, שבשואה האיומה ניגש אליו יהודי מתבולל מתנשא, ושאל אותו בצנינות: איפה העם הנבחר??? **ראה רבי!! איך נראים בני העם הנבחר, מושפלים ומוכים, מזי רעב ונרצחים בכמויות בתאי גזים ובירי??? ענה לו הרבי הצדיק בנחישות של קדושת ישראל שרק התגברה בו בעת השואה, ובחריפות לשון, שעדיף להיות נרדף מאשר רודף!!!!** ואותו מתבולל נדהם מהתשובה, והבין את העומק שבתשובה הנכונה הזאת!!

כי בתשובה המחיש לו הרב הצדיק, שגם בהסתר פנים עדיין אנחנו עם נבחר שהוא בצד של הטובים ולא של הרשעים וחיות האדם שבשפל המוסר כמו הנאצים!!!

"בצל ידי כסיתיך", ואכן כשהתפילה מתקבלת, מוסיף דוד **"ועתה ירום ראשי על אויבי ואזבחה זבחי תרועה, אשירה ואזמרה להשם"**.

והצדיק שנחלץ מצרה, זה בזכות שהתחזק בתקופה זו מאוד!! והחיזוק היה **"אחת שאלתי מאת ה' אתה אבקש - שבתי בבית ה' כל ימי חיי"**, וגם הוסיף דוד התחזקות **"לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו"**, שזה להתחזק בלימוד התורה בכל יום מחדש כמו ביקור ראשון בעולם התורה, ואכן ה' **הסתירו בצל כנפיו**, ויצא מהסכנה בניסים, ועל זה הוא בשמחה **מודה ומקריב זבחי תודה** כי הבעיה נפתרה.

אבל ממשיך דוד המלך, והוא מתחנן **"אל תסתיר פניך ממני, אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני"**, שזה במצב שאין ישועה מה' והצרות ממשיכות ונהיה גרוע יותר ויותר, שבמצב הזה גם כלפיו - הצדיק יש הסתר פנים כפול **"הסתר אסתיר"**. **ולמרות** זאת גם במצב נורא זה, עדיין דוד המלך אומר שעלינו להתחזק

וכפי שכתבתי קודם, עצם האמונה והביטחון והתפילות והתחנונים זה מצוה גדולה, ולא התוצאה קובעת!! אלא האמונה והתפילות, וזה הכוח שנתן ליהודים לעבור את השואה ולשרוד למרות הגיהינום עלי אדמות.

ועלינו לזכור, שלעולם לא נישבר מקיום חובתנו הברורה לעשות את רצון הבורא ולקיים תורתו ומצוותיו בכל מצב ותמיד, וגם בימים שזה יהיה קשה כמו לטפס על קירות, ובפרט שאכן כבר אמרו גדולי ישראל מהדורות הקודמים שלפני ביאת המשיח יהיה קשה להחזיק באמונה כמו לטפס על קירות ישרים וחלקים, וכשהדבר כבר היה צפוי זה קצת מקל עלינו, כי אנחנו מרגישים שזה כבר היה צפוי וידוע וברור שזה ניסיון ידוע ומוכן מראש.

וכמובן חייבים תפילות ושיחות עם ידידי אמת להתחזק יחד ולהצליח לעבור את השעות והימים הקשים מנשוא, ושוב זו זכות גדולה להאמין בה' במיוחד בשעות הקשות מנשוא, וה' הטוב יעזור שלא נגיע לידי ניסיונות קשים, אלא לעובדו מתוך שלווה הנפש אמן ואמן.

לכאורה, קודם היה צריך להיות כתוב **"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"** ורק אחרי זה שיהיה כתוב את התוצאה ואת ההמחשה **"ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה"**, שזה מבטא את גודל ההסתרה שאנשים מרוב צרות לא יבינו איך ייתכן שיש אלוקים שיסכים למצב המחריד הזה.

ואולי בעצם התורה מתארת מה שאנשים שאלו על השואה האיומה, ששאלו איך קרה דבר מחריד שכזה לעם ישראל??? **והתורה** צפתה זאת, והתורה עונה שאכן יהיו תקופות איומות של הסתר פנים עד כדי כך שאנשים ישאלו איפה ה'??? ויטענו שלא ייתכן שהוא קיים ויסיכים לצרות כאלו!!! **ולכן** התורה מודיעה, זכרו טוב **"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"** הסתרה כאילו שאינו קיים.

אבל עדיין קצת קשה משמעות הפסוקים שמשמע שרק ביום ההוא אדם יאמר שאין אלוקים, ולכאורה בפסוקים הקודמים כתוב מפורש **"ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצונו והפר את בריתנו"**, אז עוד קודם כבר עזבו את האמונה בבורא עולם, אז מה השתנה ביום ההוא???

אבל לפי האמור קודם אפשר, שהתורה הקדושה כותבת שההסתר פנים הגדול ביותר שיש הוא כשאדם מאבד את התקווה והאמונה, כי דווקא כשיש הסתרה כפולה ומכופלת אסור לו לאדם לאבד חלילה את התקווה ולהתייאש, ואסור לו לחשוב שזה יד המקרה והמזל הרע, כי כך הוא לא רק מתייסר, אלא גם מדוכא ומת מתוך צער ועוגמת נפש כעלה נידף!!!

ואדרבה מחדשת לנו התורה, יהודי יקר גם אם אתה עד היום עזבת את דרך התורה והמצוות, דע יהודי סוד!!

וטהר לבנו - וילך

כתבתי זאת, כי בכיתי על כאבה של משפחה יקרה לי מאוד!! שצער רודף צער שנים על גבי שנים, ועדיין לא ראו ישועת ה', וליבם כואב וספוג בדמעות, ושואלים אותי שוב ושוב עד מתי?? עד מתי?? למה נגזר עלינו לסבול?? למה???

ועניתי להם מתוך בכי שליבי בכה עמם כי ידעתי את כאבם ושותף אני לצערם המתמשך במשך שנים, ואמרתי להם: לבכות ולסבול מתוך מסכנות אתם תהיו צודקים אבל זה לא יעזור כלום!!! במקום זה לפחות תנצלו את הרע לטובה עד כמה שאפשר, שתאמינו שאתם סובלים עבור כלל ישראל, וזה תיקון לעוונות מגלגול זה וגם לגלגולים קודמים, ואתם מתנסים בניסיון אמונה קשה מנשוא, ותשמחו שאתם עומדים בו בכבוד ולא איבדתם תקווה עד היום, וזו מצווה עצומה שאין כמותה רק חזקו ואמצו אמן.

וחרה אפי בו ועזבתים והסתרת פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות

ואולי יש לנו דמיון לעבד כנעני לעניין זה, כי אנחנו לא משתחררים מהשעבוד שלנו לבורא עולם בשש או ביובל אלא אנחנו משועבדים לבורא בקניין נצח כעבדים כנעניים מדורי דורות. **וגם** אם נניח שאין זכות להשתחרר, מדוע להחשיב זאת כאדם שאין לו תקנה?? וכי אכזבה זו היא סוף העולם?? יותר מ"והיית משוגע ממראה עיניך"??

וגם איזה שחרור שייך להשתחרר מבורא עולם?? וכי להשתחרר מעול תורה זה טוב?? ולהתנתק מבורא עולם הרי אין רע מזה!!!

ואולי אדרבה ר' יוחנן **בכה**, כי שמח שיש באמת תקווה, ואולי לכן כתוב "והיה" - לשון שמחה, כי אם בורא עולם כשכועס עלינו חלילה הוא בעצמו מעניש אותנו בזעם ובחרון אף, אכן אין לנו תקווה, כי **עבד שרבו מחפש בעצמו** לצערו ולהכאיב לו בעצמו ממש, זה סימן של שנאה תהומית חסר תקווה.

אבל אצלנו הדברים הפוכים, בורא עולם כביכול לא מסוגל לצער אותנו בחרון אפו, וכדברי **בעלי התוספות** שזה מתוך חיבה, ולכן הוא נותן לאחרים לעשות זאת, אפילו יביא גוי אכזר מקצה העולם אבל לא הוא בעצמו, ממש כמו אבא רחום שלא מסוגל לראות את בנו מתייסר ולכן האב מסתתר כאילו לא רואה וכאילו לא יודע.

ודווקא בגלל זה, בשיא ההסתרה נבין שבורא עולם אוהב אותנו ונותן לנו תקווה לשוב אליו, ועל זה **בכה ר' יוחנן**, בהתלהבות והתרגשות של שמחה, שבורא עולם בשיא זעמו וכעסו עדיין מראה לנו אהבתו ונותן לנו תקווה, "שובה ישראל עד ה' אלוֹקֵיךָ" אמן ואמן.

וילך משה ויאמר בן מאה ועשרים שנים אנכי היום

משתמש בכוחות שיש לי כל רגע שנשאר לי בחיי, ואת כל הכוחות שנשארו בי אני מנצל לטובה לצורך מצוה, לחזק את עם ישראל!!!!

וללמד את בני ישראל בינה ודרך חיים, לנצל כל רגע וכל כוח שיש בחיינו, ולא להיכנס למרה שחורה ולשברון לב ממכה שחטפנו בחיים, כי אין לנו מכה גדולה יותר מלקיחת שערי החכמה ממש רבינו, ובכל זאת משה במקום להיות במרה שחורה ולבכות, הוא השתמש בכוחות האחרים שיש לו וניצלם יותר מאשר ניצלם בחייו, ולכן הוא בעצמו וברגליו הלך לעם ולא להיפך.

ויאמר ה' אל משה הנך שוכב וקם העם הזה וזנה

תשובה לשאלה השנייה ששאלתם, מהיכן שהקב"ה צופה עתידות!!!!

ונשאלת השאלה, וכי איזה הוכחה יש מפסוק זה על כך שהקב"ה צופה עתידות, הרי זה הגיוני שבמשך הדורות כשמתרחקים מיציאת מצרים וממתן תורה ובלי הנהגת משה רבינו, מטבע הדברים צפויה נפילה עצומה בעם ישראל כפי שנפלו בעת שטעו שנפטר וחסאו בעגל??

הגמרא חגיגה ה' מספרת שכאשר ר' יוחנן היה מגיע לפסוק זה היה בוכה, שהיה אומר: **עבד שאדון שלו ממציא לו רעות רבות ורעות כלום תקנה יש לו.**

והמפרשים שואלים מה מיוחד דווקא בפסוק זה, הרי גם בפסוקים הקודמים יש תיאורים קשים וגם קללות קשות הכתובות בפרשת כי תבוא, כגון מה שכתוב "ומחה השם", וכי בפסוקים אלו לא מתואר קושי מחריד וגזירות מחרידות ואיומות???

וראיתי כמה מפרשים עניין זה שכמו שעבד שרבו חבל בו יוצא בראשי אברים, כך גם עם ישראל כביכול היו אמורים לצאת לחירות מחובת עבודת ה', מאחר שניזוקו כביכול בראשי אברים - שזה היסורים והצרות והרעות!! ועל זה בכה ר' יוחנן כי בורא עולם לא מכה אותנו בעצמו, אלא נותן לגוים להכות אותנו, **וגם** כשה' בעצמו מעניש אותנו אנחנו לא מייחסים זאת לה' שאז הוא אמור לשחרר אותנו, אלא אנחנו מייחסים זאת ליד המקרה והמזל הרע.

ולכן זה דומה לעבד שנפצע בראשי אברים ולא מאשים את אדונו אלא את יד הטבע או את האחרים שאז אינו משתחרר, ועל זה בכה רבי יוחנן.

אבל הסבר נפלא זה קצת קשה, שהרי אנו עבדים עבריים שאינם יוצאים בשן ורגל וראשי אברים כעבדים כנעניים??

לפי כמה שיטות במפרשים וכפי שכתב רש"י גם פרשת נצבים נאמרה על ידי משה רבינו ביומו האחרון, ונשאלת השאלה אם כן מדוע משה רבינו המתין מלומר לעם ישראל את גילו ואת יום פטירתו, ודווקא בפרשה זו ראה משה רבינו לנכון לציין ולגלות להם שזה יום פטירתו???

ונראה שזה קשור ל"וילך משה" שאנשים היו מופתעים מה יום מיומיים, מדוע משה רבינו טורח והולך אלינו - לעם, ולא אנחנו - העם בא אליו?? ולכן משה רבינו אמר להם, מורי ורבותי זה יומי האחרון, אין לי כבר את שערי החכמה אבל כוחי במותני ככתוב לא נס ליחו, ולכן אני

הגמרא סנהדרין צ' מספרת ששאלו רומיים את רבי יהושע בן חנניה: מניין שהקב"ה מחיה מתים?? ומניין שהקב"ה צופה עתידות?? **ענה** להם שניהם מפסוק זה, כי המילה **קם** משמשת גם על פטירת משה שיקום לתחיה, וגם שהעם יקום ויחטא.

טענו לו הרומאים, שמא וקם שייך רק לסוף הפסוק ולא לתחילתו?? **ענה** להם רבי יהושע גם לפי דבריכם עדיין יש

וטהר לבנו - וילך

אבל אם כך יש פלא עצום איך מתחבר בפסוק אחד ובמילה אחת, הבשורה של תחיית המתים יחד על קלקולו בחטא של עם ישראל??

וינתן, שיש כאן בשורה עצומה, שלמה משה קם לתחיה זה בכדי לחזק בתשובה את עם ישראל אחרי שחטאו, וכידוע דברי האור החיים הקדוש שמושה הוא הגואל הראשון והאחרון, ולכן בשורה טובה יש כאן, שבסופו של דבר עם ישראל ישוב בתשובה שלימה ותהיה גאולה לבני ישראל בקרוב אמן ואמן.

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה

בואם לרחב כבר פשטו שוטרים על ביתה של רחב, וממש במסירות נפש היא הצילה אותם.

ובדדך כלל מנהיג חדש מעדיף לשלוח אנשים פחותים בהרבה מדרגתו לביצוע פעולות מסוכנות כאלו בפקודה ובחוב, מאשר לחייב אנשים חשובים מאוד בדרגתם העלולים להתנגד ולבצע מהלכים מזיקים כנגד מנהיגותו.

ובכל זאת יהושע בלי חשש ופחד שלח דווקא את החשובים ביותר בלי לתת להם חשבון, אלא כביכול הכה על קדקדם ופקד עליהם: לכו!! והם אכן הלכו בלי שום פתחון פה והתנגדות, בכך הוכיח יהושע את מנהיגותו החזקה והבלעדית בלי חשש מחבריו הקרובים ביותר!!!

וללמדנו, שיהושע הזדרז לקיים את ציווי הבורא יתברך להנהיג את העם בעוצמה, ולכן זכה שהמרגלים תיכף ומיד הצליחו להגיע לכתובת הנכונה שנתנה להם את כל האינפורמציה הנדרשת לכיבוש ארץ ישראל, כפי שתיארה להם רחב.

ואנכי הסתר אסתיר פני

ואולי זה רמז לעם ישראל כשהיו בשיא ההסתר פנים, שלא להתיימש ולא להשבר, ונלמד ממגילת אסתר שלמרות ההסתר פנים שהיה באותה תקופה שאפילו לא מוזכר פעם אחת שם ה' במגילה מרוב הסתר הפנים שהיה אז, וזאת למרות הנס הגדול, וגם לאחר הנס הגדול!!! עדיין היה הסתר פנים חזק מאוד, שהרי גם לאחר המהפך הטוב שמרדכי הפך למשנה למלך והתבטלה הגזירה הרעה, בכל זאת עדיין לא מוזכר שם ה' במגילה, כי עדיין נשאר הסתר פנים.

וזה בא הקב"ה ללמד אותנו מתוך ההסתר פנים הגדול עדיין יש תקווה, כי גם במצב של הסתר פנים איום ונורא עדיין הקב"ה בונה לנו ניסים ונפלאות, וגם מתוך כל כאב וצרה תבוא גאולה לכל יהודי ולכל עם ישראל בקרוב ממש, ובעזרת ה' תהיה גאולה לא מתוך הכאב והצער אלא מתוך עמל התורה ועלייה רוחנית אמן ואמן.

* כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון

לא היה נחרב, ולכן המיתו הקב"ה כי רצה שיהיה בחירה לעם ישראל, ולכן ידע משה שעצם פטירתו מוכיח שעם ישראל יחטאו בעתיד.

ולפי זה יתכן ששבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה שרצו נחלה בחו"ל, אולי הסיבה העיקרית הפנימית שלהם הייתה כי רצו לגור יחד עם משה רבינו שישפיע עליהם תורה ויראת שמים, שהרי כבר ידעו שמושה רבינו נענש שלא יכנס לארץ ישראל, ולפי זה מובן מה שכתוב בברכות משה על שבט גד "ברוך מרחיב גד, כי שם חלקת מחוקק ספון" וכפי שכתב רש"י שידעו ששם יקבר משה רבינו ולכן רצו את חלקת הארץ בחו"ל, ומשמע בראשונים עיי ברבי יוסף בכור שור שגם ראובן חפץ בקרבה למשה רבינו רק גד דברו ראשונים.

ואם ענה להם שקלקול העם היה רק לאחר פטירת משה ויהושע והזקנים הכלולים כביכול במשה, כי תלמיד חביב לרב כגופו וכדברי רש"י, אם כן זה עצמו הייתה נבואה חדה שעם ישראל לא יחטא משך כל השנים הללו.

ומכל מקום יתכן שטען ואמר להם: שימו לב שרצף השאלות שלכם מרומזות בדיוק בפסוק אחד, וזה מוכיח שה' צופה נסתרות, וממילא תאמינו לי שהפסוק עונה לכם על 2 השאלות ואכן "וקם" בא ללמד שמושה רבינו יקום לתחיה, וגם מלמד שעם ישראל יחטא אחרי פטירת משה.

כתב רש"י: אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתך ועצתך. אבל הקב"ה אמר ליהושע, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם, הכל תלוי בך - טול מקל והך על קדקדן, כי דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור.

וקצת נפלאתי היכן יהושע אכן נהג בקשיחות והכה במקל על ראשי הזקנים כביכול!! הרי כל ימי יהושע עברו בשלווה ובשקט לכאורה???

ונראה לי לענות, שזה היה מיד עם כניסתו לתפקיד ששלח 2 מרגלים לרגל את ארץ ישראל, ואת מי שלח למסע המרגלים הראשון, דווקא את יידו "כלב בן יפונה", היחיד ששרד חוץ מיהושע מכל הדור שהיו מעל גיל 20 בצאתם ממצרים, וגם את פנחס המפורסם שהסיר את המגפה מעם ישראל בקנאו את קנאת ה'.

ונהה לא מצאנו שהתייעץ אתם, וגם לא שאל להסכמתם לתפקיד המסוכן וכפי שמוכח בפרק ב' ביהושע, כי מיד עם

הגמרא חולין קל"ט מביאה: שאלו פפונאי לרב חתנה, רמז לאסתר מן התורה מניין?? אמר להם: "ואנכי הסתר אסתיר פני".

ופלא שרמז לצדיקה יהיה דווקא מפסוק שמראה על צער גדול לישראל, ונכון שמסבירים שכל סיפור המגילה ונס ההצלה היה נסתר, ולכן מתאים נס המגילה לפסוק **ואנכי הסתר אסתיר**, בכל זאת היות ומגילת אסתר מסתיים בנס טוב, למה אי"כ זה הפסוק שירמז לנו על אסתר??

וזה בא הקב"ה ללמד אותנו מתוך ההסתר פנים הגדול עדיין יש תקווה, כי גם במצב של הסתר פנים איום ונורא עדיין הקב"ה בונה לנו ניסים ונפלאות, וגם מתוך כל כאב וצרה תבוא גאולה לכל יהודי ולכל עם ישראל בקרוב ממש, ובעזרת ה' תהיה גאולה לא מתוך הכאב והצער אלא מתוך עמל התורה ועלייה רוחנית אמן ואמן.

הנצי"ב מסביר שמושה רבינו ידע שאחרי מותו עם ישראל יחטאו, ומאפה למד זאת?? **התשובה** היא כי ראה שמלבד שהקב"ה גזר עליו לא להיכנס לארץ ישראל בגלל עוון מי מריבה, הקב"ה גם לא הסכים להשאירו לחיות בחו"ל יחד עם בני גד ובני ראובן, מזה הבין משה שאילו היה הוא משה נשאר חי עם ישראל לא היו חוטאים.

כפי שכתוב במדרש שאילו משה היה בונה את בית המקדש אזי בית מקדש זה לא היה חרב לעולם מכוח עוצמתו של משה רבינו, כך גם עם ישראל - עם שמושה רבינו בנה במשך 40 שנה לא היה חרב לעולם, **ובחתם סופר** בתורת משה בהגהות בשם רבו הביא את מה שכתב הפרשת דרכים בשם המדרש שאפילו אם משה רבינו היה נכנס לארץ ישראל אפילו בלי שהוא יבנה את בית המקדש עם ישראל לא היה חוטא בעבודה זרה וממילא בית המקדש

וטהר לבנו - וילך

קודם שנגזר על משה לא להכניס את עם ישראל לארץ ישראל, ואכן לכאורה הדברים לא מובנים??

אלא נראה כפי כשכתב החתם סופר בשם המדרש ויקרא רבה לבי' ב' שמשו רבינו מת בחו"ל בכדי שהשפעתו על עם ישראל תקטן, וכך עם ישראל יחטאו ובגלל חטאם הקב"ה יחריב את בית המקדש ויגלה אותם מארץ ישראל, וכך יתקיים הגזרה על מתי מדבר שה' נשבע שלא יבוא אל מנוחתו – אל ארץ ישראל ולבניין בית המקדש הא' והב'.

אבל לאחר הגלות הגדולה כשתבוא הגאולה השלימה בקרוב בימינו אמן אזי מתי מדבר יקומו ויגיעו לארץ ישראל אל המנוחה החדשה והקבועה בראשם משה רבינו, כי כבר קיבלו את עונשם שלא זכו לבניין בית המקדש הראשון והשני, וכך מתבאר כוונת המדרש במדבר רבה יט' ו'.

וזה מה שטען משה רבינו לעם ישראל שבגלל חטא המרגלים שנגזרה הגזירה שדור המדבר ימותו במדבר ולא יבואו אל ארץ ישראל, לכן נאלץ משה למות ולא להיכנס לארץ ישראל בפעם הזאת.

וייתכן לפי זה שכל תפילות "ואתחנן" היה שיוכל משה להיכנס לארץ ישראל בלי חלילה להזיק למתי מדבר, וייתכן שמשו ביקש יתבטל ממתי המדבר הגזירה שלא יכנסו לארץ ישראל, בכך שכבר מתו במדבר, ואם יקומו יהיו כבריה חדשה שעליהם לא הייתה הגזירה, או שהתפלל להיכנס לרגע לארץ ישראל ומיד אחרי זה ימות, אבל בורא עולם לא הסכים, כי דווקא מה שמשו רבינו נפטר בחו"ל ונקבר בחו"ל דווקא בגלל זה הוא כביכול מחובר יותר למתי מדבר וכך בכוחו להקימם ולגאולם שנית בביאת גואל, ואולי זה הכוונה שמשו הוא הגואל הראשון ואחרון לגבי דור המדבר ואילו משיח בן דוד לכלל עם ישראל ויל"ע.

ועל זה כתוב בנביא ירמיהו ב' ב' "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך – לכתך אחריך במדבר בארץ לא זרועה" ומה הזכרון?? יתכן שזה הזכרון: שהקב"ה עשה הכל עד כדי כך שאפילו בגללם מת משה רבינו ולא נכנסו אפילו לרגע קטן לארץ ישראל ונחרבו 2 בתי מקדש, וכל זה בכדי שמתי מדבר עם היוצאים ממצרים שיזכו לקום לתחייה ולזכות לחיי נצח בביאת גואל, וכל זה בזכות חסד נעוריך ואהבת כלולתיך שהסכימו לצאת ממצרים ולא כמו רוב עם ישראל שפחדו לסמוך על ניסי בורא עולם כי חששו שמא לא יהיו ראויים וצדיקים ולכן רוב עם ישראל מתו במכת חושך.

וייתכן שלמרות שנגזר על משה עוד בתחילת 40 שנה שהיו במדבר שימותו במדבר ושלא יכנסו לארץ ישראל, בכל זאת חטא מי מריבה גרם שעם ישראל לא ירגישו אשמה ובושה שבגללם נפטר משה רבינו, אלא גזירה היא על משה בגין חטא מי מריבה, כי איך יכנסו עם ישראל בשמחה לארץ ישראל כשעל צווארם בושה שבגינם נפטר משה רבינו.

על כל פנים, אכן דווקא במיתת משה רבינו הצליח להציל את דור דעה – דור המדבר, ואילו בחייו לא הצליח, ואכן במציאות פטירת צדיקים גורמת חולשה רוחנית, שהרי שפטירת משה נשכחו אלפי הלכות, וגם כתוב במפורש שקללת פטירת צדיקים גורמת לשכחת התורה, **אלא** שמעלת הצדיק במותו בהיותו קרוב לבורא עולם בעולם האמת גדולה יותר במהות קדושתו ומעלתו מתעצמת בעולמות העליונים, ועדיין יש לעיין בכל עניין זה.

אחרי מותי השחת תשחיתון

רוחניים שיאכלו מן כמלאכי השרת וישתו מים קדושים מבארה של מרים, ושיראו השגחה תמידית עליהם בחוש על ידי ענני הכבוד.

למרות שאלדד ומידד שהתנבאו במחנה בתחילת 40 שנה, ואמרו "משה מת ויהושע מכניס", בכל זאת הרי משה התפלל מאות תפילות כמניין "ואתחנן" ולמרות שלא התקבלה תפילתו להיכנס לארץ ישראל, בכל זאת אולי סברו שתפילה עושה מחצה ולפחות הקב"ה יסכים שמשו יישאר בחייו בחו"ל בלי להיכנס לארץ ישראל.

אבל אם כן כאשר התברר שמשו בכל מת עוד לפני כניסת עם ישראל לארץ ישראל אולי אם כן זה מקח טעות על עסקת בני גד ובני ראובן?? למרות שהם לא אמרו זאת במפורש אבל רמזו זאת וכפי שכתב המשך חכמה שאמרו "אל תעבירו את הירדן" והרי אם אכן רצו להילחם על ארץ ישראל כחלוצים מדוע אמרו תחילה "אל תעבירו את הירדן" הלא זה נשמע כאילו שבתחילה לא רצו להילחם בארץ ישראל?? וגם קשה שהרי ידעו שמשו עצמו לא יעביר אותם את הירדן כי נגזר עליו למות במדבר?? והיה עליהם לומר נא אל נעבור את הירדן או אל יעבירו את הירדן?? אלא הם התכוונו שרצונם להישאר לחיות עם משה רבינו שלא עבר את הירדן, וזה סיבת רצונם לקבל נחלה בחו"ל,

וכפי שכתוב בשם משמואל שהם לא רצו להגיד במפורש למשה שרצונם להישאר עם משה כי משה נענש לא להיכנס לארץ ישראל, שהרי זה חוסר דרך ארץ להזכיר עונשו של משה, אבל בפנימיות דבריהם גילו כוונתם זו.

ואם נכונים דברינו שהם חפצו להיות עם משה רבינו בחייו ולא רק ליד קבורת משה רבינו, ואכן קצת רמז יש לזה מכך שאמרו "אל תעבירו את הירדן" משמע שהוא חי ויחיה רק לא יעביר אותם כמו שהוא לא עובר משאין כן שאר בני ישראל שכן יעברו את הירדן, ואם כן הדברים אולי יש כאן גדר של מקח טעות שהרי משה רבינו מת ולא נשאר עמם??

אבל יש בכלל מאתיים מנה שהרי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, כי אכן משה רבינו כפי שכתוב במדרש שהביא תוספות סוטה יז' כל שנה ושנה בזמן שמתעורר היצר הרע של בעל פעור כשרואה את קברו של משה רבינו מיד שוקע, ואם כן אין כאן צד של מקח טעות כלל, שהרי גם אם היו נכנסים לארץ ישראל הם היו חוטאים כמו שאר עם ישראל שהרי משה רבינו נפטר עוד קודם כניסת עם ישראל לארץ ישראל, והם רק הרוויחו מכך שגרו בחוף לארץ שהרי הם גרו ליד קבורת משה רבינו, והם כיבדו את משה שלא יהיה קבור בין עובדי אלילים, ובוודאי זכותו תגן בעדם, וכשם שקברו משקיע את יצר הרע של בעל פעור כך יחזק את בני גד וראובן, בפרט שיש להם זכות שהם כביכול משמשים את משה רבינו וזכות זו תחזקם ביראת שמים.

ואכן תפילה עושה מחצה גרמה שמשו רבינו זכה לראות את כל הארץ ואת כל הדורות עד ביאת המשיח, אבל לא הועיל תפילתו כלפי זה שיישאר לחיות בחו"ל ולא למות.

אבל בכל זאת קשה מאוד, שהנה מצאנו מפורש למרות הכלל שגדולים צדיקים במותם יותר מבחייהם, וכאן משה רבינו במפורש אומר לעם ישראל שבחייו הם לא יחטאו ואילו אחרי מותו עם ישראל ישחיתון, הרי שהשפעתו על ישראל לאחר מותו כביכול יורדת??

והנה בטעם פטירת משה בחו"ל, זה מפורש בתורה בתחילת דברים שבגלל חטא המרגלים אמר משה מפורש לעם ישראל "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבוא שם", והרי זה היה עוד קודם חטא מי מריבה עוד

הנה מצאנו שבורא עולם לא רצה להכניס את עם ישראל תכף ומיד לארץ ישראל, כי לא חפץ שיהיה עובדי אדמה, אלא רצה הקב"ה שיהיו 40 שנה במדבר ויהיו אנשים

וטהר לבנו - וילך

שארית המן, ויתכן שזה גרם שכל תקופת יהושע היו צדיקים בשלימות, ולכן עם ישראל חטאו והשחיתו כי לעיתים בחרו ברע במקום הטוב רח"ל.

אומנם נדע שלמרות שהיו במדבר אנשים רוחניים עם מנהיג כמשה בכל זאת חטאו, ללמדנו שהיצר תמיד מסוכן ותוקף גם כשבקושי יש בחירה, לכן ניזהר ממנו מאוד.

לכן במדבר כמעט לא הייתה להם בחירה לחטוא, אומנם כשנכנסו לארץ ישראל בלי משה רבינו ואהרן הכהן ומרים הנביאה שכל המתנות שהזכרנו – מן באר וענני הכבוד הגיעו בזכותם, לכן הם נכנסו לארץ ישראל במצב של טבע ובחירה חופשית ולא כאנשים רוחניים.

(ולמרות שעדיין אכלו מן כמה ימים עד שאכלו מתבואת הארץ – בכל זאת כבר לא היה את קבלת המן בזכות רק

וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל

עלול לבייש אותם לעיני כל ישראל, כי כולם יראו שהם לא קיבלו ברכה כמו כל השבטים.

ולכן יתכן שטוען **האבן עזרא** שמשה רבינו העדיף ללכת אל **כל שבט ושבט בנפרד ולהיפרד מהם ולברכם באופן אישי**, כי כך **כשיפרד משבט שמעון** למרות שלא יברך אותם בכל זאת זה **לא יעליב אותם לפני כל השבטים**.

אומנם יתכן שעם ישראל בראותם את משה רבינו בא ביומו האחרון לתת להם כבוד באופן אישי, יתכן שכל שבט שמשה סיים עמם ליוו את משה ולא נפרדו ממנו, כי מי יפרד מרבו המובהק ביומו אחרון בפרד בזמן שהרב מרעיף עליו אהבה וכבוד, וכך יצא שכאשר משה הגיע להיפרד מהשבט האחרון היו נוכחים כל בני ישראל, ואכן לא היה צורך להקהיל אותם כאשר קרא ליהושע להכתירו לעיני כל ישראל.

ויתכן שמשה רבינו **התחיל בשבט שמעון**, כך הם היו לבדם **ושום שבט לא ראה בבזיונם שלא נתברכו**, וגם הם לא נפגעו כל כך, כי בשעת מעשה לא ידעו שלשבטים האחרים יהיה פרידה עם ברכה, ולפי זה בעת סיום הפרידה מכל השבטים כאשר כל עם ישראל היו עמו כנתבאר אז משה ברך את כלל ישראל בפסוקים שבסוף פרשת וזאת הברכה **"ברזל ונחושת מנעלך – ואין כקל ישורון"**.

אז בדרך אחרת נראה, שמשה רבינו ניגש **לשבט שמעון אחרון**, ואצלם הוא בירך את כלל ישראל בברכות של כלל ישראל **"ברזל וגו"**, ולמרות ששבט שמעון לא קיבלו ברכות פרטיות כשאר השבטים, בכל זאת דווקא **כשבא לשבטם בירך את כלל ישראל**, וזה **צמצם את בזיונם** כי בכל זאת הייתה ברכה בעת פרידת משה מהם.

ללמדנו, שחייב אדם להקפיד מאוד מאוד בכבוד חברו ותלמידיו, וגם כשצריך להעניש או לבייש חובה עלינו לנסות בכל דרך לצמצם למינימום את הבושה ואי הנעימות שיגרם לזולת, עד כדי כך שאדם שנגזר עליו 39 מלקות בבית דין שזה כאבי תופת, עד כדי כך שחייבים רופא שיבדוק את הנלקה קודם לכמה מלקות הוא מסוגל לחטוף בלי למות מהמלקות, בכל זאת אם החוטא לפני המלקות מפחד המלקות יצא ממנו צרכים והתבייש מזה, נפטר ממלקות שנאמר בפרשת מלקות **"ונקלה אחיך" כיוון שנקלה והתבייש נפטר מהמלקות**.

וכמו שהגדיר זאת באופן נפלא ביותר הרה"ג רב אליהו פרידלנדר שליט"א מנהל רוחני של ת"ת תורת אמת ב"ב ש"הכבוד הוא חמצן החיים"!!! וגם טען שכאשר עלינו לגעור בתלמיד עלינו לדבר עמו בפרטי לא לעיני כל הכיתה כי ככה גם משיגים הרבה יותר תוצאות מבורכות, ואכן יש חשיבות עצומה בתורה לכבוד הזולת ולהיפך התורה מקפידה ביותר על בושותו של אדם אפילו גנב שהרי התורה מתחשבת בבושתו בתשלומי ארבעה וחמישה וכידוע.

ועל כן נתחזק ביותר בכבוד הזולת וגם כשזה קשה מאוד מאוד כי הלה גרם לך צער וכאב ובכי במשך חודשיים שלמים, בכל זאת שמור על כבודו וזהו כבודך האמיתי ורק תריוח מזה לטווח הארוך בוודאות, וגם תרגיש הרבה יותר טוב מהתקדמותך בעבודת המידות, וזכור סוף הכבוד לבוא, בסופו של דבר אותו אחד שזלזל בך בסופו של דבר יעריך אותך הרבה יותר מאחרים, כי גילה בך תעצומות נפש וגדלות רוחנית.

אלוהי נכר הארץ

מקומות הקשורים לנצרות נמצאים בארץ ישראל כשקץ בארצנו הקדושה, ובכל זאת **כל הנוצרים מתייחסים לארץ זו כארץ נוכריה**, כי למרות 2000 שנות גלות עם ישראל מארץ ישראל, בכל זאת **לא באו רוב הנוצרים מהעולם להתגורר בארץ**, כי אכן גם להם באמת הארץ מנוכרת להם, אבל עם ישראל רובו **משתוקק לגור בארץ ישראל**.

כתב האבן עזרא "וילך" - הלך אל כל שבט ושבט להודיע שהוא מת שלא יפחדו, וחיזק לבם בדברי יהושע על כן כתוב אחריו **"ואתה תנחילה אותם"**, ולפי דעתי **אז ברך השבטים**, למרות שברכותיהם מאוחרות בפרשת וזאת הברכה:

וחלקו עליו הראשונים, ולדעתם משה רבינו ברך את בני ישראל **ברגעיו האחרונים** בעת עלייתו להר נבו, וצריך להבין מדוע שינה **האבן העזרא** מפשטות הפרשיות וטענת הראשונים שנחלקו עליו???

עוד יש לברר איפה משה רבינו סיים את הברכות שאמר באופן כללי לכלל השבטים שמתחיל בפסוק **"ברזל ונחושת מנעלך"** או **"אין כקל ישורון"??**

והנה כתוב בתחילת פרשתנו פסוק ה' **"ויקרא משה . יצא שהוא דיבר אל כל ישראל . או שנפרש שלאחר שמשה רבינו ניגש לכל שבט בנפרד רק אז אסף את כולם וקרא ליהושע והציגו בפניהם כממשך דרכו?"**

ונראה שמשה רבינו קרא ליהושע בנוכחות כל עם ישראל ביחד בבת אחת, כי כאן כתוב **"לעיני כל ישראל"** ובפשטות הכוונה כאשר כולם ראו ביחד את מינוי יהושע כמנהיג תחת משה רבינו, אלא שאם כן עדיין יש לתמוה **למה לא כתוב שמשה הקהיל את עם ישראל לפני שקרא ליהושע??**

אלא נראה שמשה רבינו לא היה צריך הפעם להקהיל את העם, אלא יתכן לחדש כאן מהלך חדש ומחודש בעזרת ה' שיתרץ את כל השאלות והתמיהות, שכידוע משה רבינו לא **בירך את שבט שמעון** כדרך שבירך את כל השבטים, וכפי שכתב רש"י בפרשת וזאת הברכה, כי כעס עליהם על חטא שעשו 24 אלף משבטם בשיטים עם בנות מואב, אבל זה

וטהר לבנו - וילך

הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה'

ובדדך דרש נראה לבאר שינוי הלשון, למה כתוב "גרך אשר בשעריך" ולא כפי הכתוב בפרשת נצבים הקודמת "גרך אשר בקרב מחניך", שיתכן שהכוונה לגר שכבר התגייר גיור מושלם, אבל הוא "בשעריך" דהיינו שאינו מחובר למרכז העם אלא או שמרגיש דחוי מהחברה לכן הוא בקצה החברה – "בשעריך", או שמדובר בגר שמתחרט על גירותו ורוצה לחזור להיות גוי דבר שאינו קביל מבחינת ההלכה, כי גר לא יכול לחזור בו לאחר שנהיה יהודי, וגר כזה שרוצה לברוח מהיהדות, ע"י מעמד מצוות הקהל אפשר לחזקו ולהחזירו לחיק העם היהודי.

ומה מיוחד כל כך במעמד מצוות הקהל שמסוגל לחזק גר עם רגל אחד בחוץ, שלא יברח אלא יחזור פנימה לעם ישראל!! **התשובה** היא על פי השיטות מזרחי, ור' יוסף בכור שור בשם רבותינו, שמפרשים את הפסוק "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך" כפשוטו גם **תינוקות קטנים ממש** - מנחת חינוך מצווה תרי"ד ד' כל תינוק שכלו חודשיו ויצא מכלל נפל, ובעצם כל המשפחה כולה בלי יוצא דופן.

אבל תמוה, שהרי אמור להיות צפיפות איומה במעמד הקהל כאשר כל עם ישראל נוכחים ותינוקות בפרט קטנים ממש שבפשוטות יהיו בידי ההורים, וצריך להיות שקט מוחלט בכדי שיהיה אפשרי בדרך הטבע לשמוע את המלך הקורא על הבמה המוגבהת את משנה התורה כנגד כל העם, ובפשוטות צריך נס שישמע קולו לכל המון העם העצום, אבל בדממה מוחלטת יתכן שישמע קולו, כפי שמתואר בפסוקים על **מלך המשיח שיהיה קולו נשמע להמון העם** בלי שיצחק אפילו בדברו בשוק, כי כולם ישתקו וישימו יד לפיהם כדברי **המצודת דוד בישעיה מד'**.

ואכן במשנה ברורה סימן צח' סק' מביא בשם השל"ה שאסור להביא ילדים קטנים לבית הכנסת כי הם עלולים להרעיש ולהפריע למהלך התפילה, ובכל זאת במעמד מצוות הקהל כולם באים עם תינוקות מכל הגילים ובכל זאת יש שקט מוחלט!!!

זה נס מדהים שמשפיע על הנשמה של כל הנוכחים בין תינוק שאינו מבין בשכלו ובין גר ששכלו נעול מרוב כעס ופגיעה, בכל זאת אוזניו שמעו כפי שאוזני תינוק בן יומו גם שומע, וזה משפיע לטובה על הנשמה שכולם זוכים להמשך הפסוק "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

ואכן גם לגבי מה שכתוב בשמירת שבת "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך" מביא הרמב"ן שם מחלוקת האם מדובר בגר תושב או גר צדק, ואכן למכילתא מדובר בגר צדק.

וגם כלפי מצוות שבת אפשר לדרוש ולפרש שהתורה רוצה להדגיש שגם גר שרוצה לברוח מהיהדות והוא כבר בשעריך דהיינו רגל לצאת החוצה, בכל זאת מחוייב הוא לשמור שבת כמו עבד ואמה כנעניים, כי אין לו דרך לחזור בו מהתגיירותו כי אי אפשר לעזוב את היהדות, וגם לא מתחשבים בו ולא מקילים עליו בשמירת השבת.

ואולי גם הלשון "שעריך" שמצאנו אצל הלויים, שכתוב "הלוי אשר בשעריך" ובהמשך הפסוק כתוב "כי אין לו חלק ונחלה עמך", אולי גם מרמז שהלויים גרו במקומות לא איכותיים, שהרי הם לא קיבלו חלק בארץ ישראל ורק גרו בערי המקלט בין רוצחים בשגגה שזה לא ממש מקום המגורים חשוב ומכובד, ובוודאי לא מקום מגורים בתוך חשובי עם ישראל.

יש מחלוקת מי זה הגר אשר בשעריך?? **לרמב"ן** שמות כ' פסוק י' **בשם המכילתא** הכוונה לגר צדק, ולפי זה מובן שהתורה רוצה שיגיע למעמד הקהל כפי שהתורה דורשת מכל יהודי, אבל לדעת הרמב"ן הכוונה לגר תושב שהוא בעצם גוי שרק מקיים 7 מצוות בני נח, ואם כן קשה מדוע שיהיה במעמד מצוות הקהל הרי הוא כגוי??

והאבן עזרא מבאר שאולי יתייחד דהיינו יתגייר, אבל עדיין קשה שאין מחפשים לגייר גרים ומדוע נגרור אותנו לגרות?? אבל אם הכוונה לגר צדק אין קושיה מדוע הוא מוזמן למעמד הקהל.

וכאמור לדעת הרמב"ן - כל מקום בתורה שכתוב "גרך אשר בשעריך", הכוונה לגר תושב, ובמצוות שבת כוונת התורה שאסור ליהודי שגר תושב יעשה מלאכה בשבת עבורו - עבור היהודי, אומנם כאן במצוות הקהל התקשו המפרשים וכי מדוע יבוא הגר תושב למעמד הקהל הרי אין לנו עניין ורצון לגייר, כי קשים גרים לישראל כספחת, וההלכה דורשת לדחות כל מי שבא להתגייר – **יבמות מז'?**

ונראה לתרץ שהנה עיקר הסיבה שלא מגיירים ומנסים לדחות עד כמה שניתן מלגייר זה מחמת החשש שהגרים יחלשו בהמשך חייהם מקבלת הגירות ואולי יתקלקלו ויקלקלו יהודים אחרים מלבד מה שהם עצמם יפלו ויחטאו, וכפי שמשמע כן **מרש"י**.

אבל במצוות הקהל כאשר רואים את עוצמת הנס הגדול כפי שיתואר לקמן, זה משפיע בעוצמה על הנשמה לטווח ארוך, כמו על תינוקות ששמעו ולא מבינים רק התורה מבטיחה שהשמיעה הזו תשפיע לכשיגדלו וילמדו שיצליחו להיות יראי ה', כך שמיעה זו תשפיע על גר תושב שאינו טמא בעבודה זרה שהשמיעה תשפיע על נשמתו שאם יתגייר יהיה יהודי טוב ולא יחזור בו מהגירות ולא יחלש חלילה ביהדות וביראת שמים כי נשמתו ספגה עוצמה עצומה של יראת שמים.

ואכן מלבד הבטחת התורה שהשמיעה מביאה לידי יראת שמים, יש שכר להורים שמביאים את הטף, כי הורה שמשקיע בחינוך ילדיו לא רק לתוצאה מיידית אלא גם משקיע בחינוך הילדים לטווח הארוך, בוודאי זה זכות עצומה ביותר להורים שממלאים תפקידם באופן מושלם וכראוי.

ולשיטות ש"גרך אשר בשעריך" הכוונה לגר צדק – **מכילתא**, עדיין קצת קשה למה נכתב עליו "גרך אשר בשעריך"?? הרי אפילו על הגרים הגבעונים שרימו את יהושע ולכן נענשו שיהיו חוטבי עצים ושואבי מים בכל זאת נכתב בפרשה הקודמת "גרך אשר בקרב מחניך" – **נצבים כטי"ט**, אז לכאורה כל שכן גר צדק הוא אמור להיות בקרב מחניך – בתוך העם ולא בשעריך שיתכן שזה ביטוי לפתח העיר ובעצם לקצה העיר ואולי גם קצה העם?? (וכפי שמשמע **מכתובות מה'** שעריך הכוונה **פתח העיר** – כלפי סקילת נערה המאורסה שזינתה, וכתבו **המפורשים** להוכיח מכאן שבפשוטות "שעריך" הכוונה **לפתח העיר**).

וראיתי בספר **כמוצא שלל רב** שהביא מאביו הגאון הרב **שבתי דב רוזנטל שליט"א** שהכוונה לגר באמצע תהליכי הגיור להיות גר צדק, וכידוע **בית דין** מכונים "שעריך" - רש"י **סנהדרין טז'**, שהיות וכבר נמצא באמצע התהליכים ממש, לכן כבר יש עניין ומותר לעודדו ולקרבו ליהדות כפי שמשמע בגמ' **ביבמות מז'.**

וטהר לבנו - וילך

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא – האם גדולי ישראל טועים בשעת גזירה?

אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת."

דהיינו שגם וכאשר יהיה קללה מיוחדת ונדירה שבה ה' מסיר דעת חכמים אחר, ונסתרת רוח הקודש והנבואה מהם, כי נגזר בענוות הדור הסתר פנים נורא שגדולי ישראל יטעו בתשובתם, בכל זאת זה גזירת שמים, וחשבונות שמים, ועלינו בכל מצב לקיים את דברי התורה הגלויים והמפורשים **"ועשית כלל אשר יורד"**, וגם לזכור תמיד **"שהמהרהר אחר רבו כמהרהר אחר מלכות שמים"**.

ועל אמונה כזו נקבל שכר גדול ועצום, **"כי רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו"**, שעצם זה שאדם מייחל לישועת ה', גם אם לא קיבל את מבוקשתו בכל זאת עצם האמונה והצפייה, זה מה שה' אוהב ושמוח בזה מאוד.

באמת קטנים אנחנו להחליט מתי התקיים הפסוק **"משיב חכמים אחר ודעתם יסכל"**, כי מה שנראה לנו טעות של גדולי ישראל בחודש זה, בפרט שרבים משונאי הדת קופצים בלהט השנאה ומשמיעים בפה גס ובלעג על גדולי ישראל, ופתאום לאחר שחלף חודש או חודשיים, פתאום כל המלהגים והמקטרגים על דברי גדולי ישראל, פתאום הם עצמם נוהגים בדיוק כהוראת גדולי ישראל, מה שחשבו לפני חודש לטעות איזומה ומחרידה. **ולא** חסרות דוגמאות (וגם לא צריך) שרק לאחר תקופה ראו לנכון גם שונאי הדת שהרבנים צדקו מעל ומעבר לכל דמיון, והם פועלים בדיוק כהוראתם של גדולי ישראל.

לבן שומר נפשו ירחק מרעה חולה זו, ולא יפתח פיו חלילה על גדולי ישראל, ולא ינסה להצדיק וק"ו לא לחשוב שטעו מחמת גזירה כי עכשיו מתקיים הקללה המיוחדת רח"ל, אלא להאמין בדברי חכמים בפשטות, ועל זה נקבל שכר גדול ועצום מאת ה', וכגודל הניסיון כך גודל השכר.

ואם תאמר שיש סובבים את הרבנים, והם משפיעים על דעת הרבנים, אומר לכם, שהיה גחזי רודף בצע שהיה משמשו של הנביא אלישע, וזה לא פגם חלילה בהנהגתו ובדעתו הצרופה של הנביא. **וגם** אצל הרב הראשון אברהם אבינו הגדול כתוב **"וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים"** ומפורש בהעמק דבר: שבני אדם באו לשאול מאברהם אבינו עצה או בקשו שיתפלל או יתן דבר חכמה, והאנשים היו זקוקים ללוט כי הוא היה אמצעי בין אברם ובין הבאים לפניו להגיד להם דעת אברם, כמו גבאי ומתווך וכפי שמוכר בזמננו אצל הרבנים – **אנשי החצר"**, ובשביל זה העניקו ללוט מתנות וכסף רב, **וגם זה נשמע מאוד מוכר ליוזעי ולמבנינים!!! שמחפשים להטיל רפש על גדולי ישראל בטענת "אנשי החצר" הם המחליטים וכו'.**

ולמרות זאת כמובן וברור שלא לא היה באברהם שום פגם בהוראות שלו חלילה, אלא תורתו והנהגתו הייתה נקיה ומושלמת, וממנו יצא עם ישראל המושלם, ואולי בכוונה ה' יצר את לוט שזה לא ישמש תירוץ בדורות הללו לזלזל בגדולי ישראל בגלל טענת טפשית של אנשי החצר הם הקובעים ושהכל כסף וכו' רח"ל שה' יצילנו מדעות הכוזבים, כי מותר לכל יהודי להתפרנס, ואברהם לא גירש את לוט בגלל שנהנה מהבאים להתקרב אצל אברהם, אלא רק בגלל המריבות בין רועי לוט עם רועי אברהם.

ואדרבא, הבחנתי בלשון העמק דבר על לוט שהיה איש החצר של אברהם, **"ובשביל זה העניקוהו. "וגם נתחכם יותר בזה האופן"**. והיינו דכתיב לעיל **"ולוט עמו"** שבמשמעו מקורב יותר מלשון אתו, **שלוט כאיש החצר מצד אחד נהנה מכספי הבאים עד כדי עשירות, אבל מצד שני כתוב שמכך התקרב מאוד לאברהם והחכים מאוד.** כי עבודה כזו אינה עבודה פסולה, **וגם מתוך טובות ההנאה, אפשר להתקרב ולהתעלות מהצדיק מאוד, ועוד תתעלה דווקא בגלל היותך מתווך בין הבאים לבין הצדיק.**

כשיש גזירה ה' מסתיר פנים, עד כדי כך שכתוב בתורה שתאמר **"אל כי אין אלוקי בקרבי מצאני הרעות האלה"**, **והשאלה ממי הקב"ה יסתיר פניו** כביכול, וכי מהרשעים, הלוא גם ככה גם בלי עת גזירה לא מגיע להם הארת פנים?? ואם תאמר שהכוונה שיהיה הסתר פנים לצדיקים, האם בגלל הצרות הצדיקים יטענו אין אלוקי בקרבי?? אין מצב שצדיק בזמן הגזירות יחשוב לרגע שאין אלוקי בקרבי חלילה, אלא צדיק מאמין ש**"גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבתך ומשענתך המה ינחמוני"**, ואם כן על מי הולך הפסוקים הללו?

אלא יתכן שכוונת התורה, שנדע שבעת גזירה, צדיקי הדור שבמשך כל הדורות זוכים לנבואה או לרוח הקודש - גם להם, לגדולי וצדיקי הדור, בזמן גזירה יהיה הסתר פנים, נורא עד כדי כך שמחמת ההסתר פנים מהם, יתכן שההוראות של צדיקי הדור לא יהיו הוראות של רוח הקדש ונבואה, וכך יתכן שיטעו בהוראתם, ואנשים בכלל ישראל שיראו שגדולי ישראל כביכול טועים בהוראתם, יחלשו באמונה ותישבר אצלם האמונה בגדולי ישראל וממילא כל האמונה תתרופף בקרבם, ויגיעו למצב שיאמרו אין אלוקי בקרבי.

כי כשהבורא גוזר גזירה נוראה, יש מצבים שבהם כחלק מהגזירה האיומה, הקב"ה מסיר דעת חכמים אחר, כדוגמת מה שמובא בגמרא **בגיטין דף נו'**, שרבן יוחנן בן זכאי רצה להציל את אנשי ירושלים, אמר לו אספנינוס שבהמשך התמנה לקיסר, שיש מורדים בירושלים המשולים כנחש המגולגל סביב חבית דבש, ולכן אין ברירה ובאבן מוחצים את הנחש למרות שתתנפץ החבית וכל הדבש ישפך ויהרס, ורבי יוחנן יכל לענות תשובה הגיונית שאפשר לשלוף בצבת את הנחש ולהפרידו מהחבית, ולהרוג את הנחש בלי לפגוע ולהרוס את החבית, אבל כפי שאמר רב יוסף או י"א רבי עקיבא שעל זה נאמר **בישעיהו מד' כה' "משיב חכמים אחר ודעתם יסכל"**. **ולכן** הקיסר ניצח בוויכוח, והחריב את בית המקדש והרג גם את בני ירושלים שלא מרדו בו.

וזה גם מרומז במה שכתוב בקללות **שגם מכה שלא כתובה בספר התורה הזה** יתקללו עם ישראל, וכתוב במדרש שהכוונה **למיתת צדיקים**, דהיינו, שיתכן שהקללה העצומה היא שכל הדורות סמכנו על גדולי ומאורי הדור אפילו שהוא אומר **לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין כי תמיד הרבנים צודקים**, וחובה עליך לציות ככתוב **"ועשית ככל אשר יורד"**.

אבל זמן הגזירות יתכן שיתקיים הקללה שגדולי ישראל יהיו בהסתר פנים ולא ידעו את הדעה הנכונה להשיב תשובות נכונות להצלת הדור, וכדברי המהרש"א **שם שעון אנשי העיר הוא הגורם שהקב"ה משיב חכמים** גוי שלא יהיה להם דעת להשיב נכון.

וקללה זו אכן נגד מה שכתוב בתורה, שתמיד הרבנים תמיד צודקים, והרבנים לא טועים, והנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל, אבל יש מקרה נדיר מאוד ויוצא דופן, **קללה מיוחדת ונדירה** שלא יתקיים כלל זה, אלא הרבנים יטעו, וכך ימות לחלק מהיהודים האמונת חכמים וכביכול יהיה בהם מיתת צדיקים, שימות בקרבם כל האמונת חכמים.

אבל יהודי חייב לזכור, שמהרהר אחר רבו כמהרהר אחר מלכות שמים, שתמיד חייב אדם לשמוע ולהאמין בדברי רבו, (ואנחנו לא ברי השנה לדעת מתי מתקיים ההגדרה שבמקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב, כי גם ללכת עם כיפה ופיאות יש כאלו שיגידו זה חילול ה') **ואדרבא מצוות ועשית ככל אשר יורד, זה בעיקר בזמן שיש ניסיון באמונת חכמים**, וגם כשיש גזירה מיוחדת ונדירה שהרב יטעה, שזה חלק מגזירת שמים בעת הקללה המיוחדת, אדרבא עלינו לקיים למרות הניסיון את סיום תיאור הגזירות הקשות בפרשת נצבים **"הנסתרת לה"**

וטהר לבנו - וילך

הן קרבו ימיך למות – טענת משה כל הכבוד שראו עיני אני מת!! מה עם הענווה?

הקב"ה אומר "אתם עדי" שעם ישראל יכול להעיד על מה שראו בזמן שהיו מתים, והיה להם בחייהם הבנה מעל הטבע והבנה וידיעה ברורה שהיו יכולים להעיד על זה בבירור, ולא פלא שעם השגות נשגבות כאלו הם מכוונים "דור דעה" – או "כולו דעה".

ויתכן שלכן כל אותו דור נפטרו בליל תשעה באב שזה ליל חורבן בית המקדש, כי הם נשגבים מעל הטבע ומתאים שאבלם יתחבר לאבל ולצער חורבן בית המקדש, וגם הם קברו את עצמם – בכך שנכנסו בעצמם לקבר כל ליל ט' באב, ויתכן כי מחמת גדלותם אין אדם ראוי לקוברם, לכן קברו הם את עצמם.

וסיים דברי המדרש שם בשבח שה' למשה רבינו, שכל הבריות כשהן מתים מטפלים בהן קרוביהם ושכניהם אבל אתה אני ופמליא שלי מטפלים בך מנין שנא' (דברים לד) ויקבר אותו בגיא:

וכמו כן משה רבינו, זכה לדעה נשגבה מעל הטבע, כי עלה למרום ושהה בשמים כמלאך 120 יום בלי אוכל ושתייה, וגם למד תורה מהקב"ה בנבואה הגבוהה ביותר, ועל זה טען משה רבינו היתכן שאני יפטר מהעולם מאחר שזכיתי להיות אבי דור הדעה.

ואין זה גאוה חלילה, אלא מציאות ברורה וידועה, וטען משה רבינו היתכן שאדם דעה נשגבה יקבר באדמה?! וזה כביכול בזוי כבוד הקב"ה שכלי ששימש לדעה נשגבה ביותר יפטר מהעולם ויקבר באדמה?

אבל הקב"ה בחר למשה יום נשגב לפטירתו שזה יום לידתו, שזה מסמל שלימות, שהקב"ה ממלא ימיהם של צדיקים בדיוק לרגע לידתם, כי האדם הגדול והעצום בדעה ובקדושה נולד בז' אדר ובתאריך עצום זה גם נפטר אותו ענק שבענקים, איש האלוקים.

קרא את יהושע ואצונו

ומיד לאחר מכן כתוב (כד) ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם: אז מסר משה את הספר התורה המושלם ללוויים שיניחו אותו בצד הארון.

ובעצם הציווי ליהושע מפסיק בין כתיבת השירה, לבין סיום כתיבת כל ספר התורה עד תומו, ונראה שמסתתר משהוא מחודש בציווי ליהושע שמפסיק בין כתיבה לכתובה, והציווי ליהושע הוא שהשלים את הספר התורה המושלם, למרות שבעצם מפורש **בגמרא ב"ב** שכל פרשת האזינו וכל פרשת ברכה כתב משה בספר תורה שמסר ללוויים?!

אלא נראה שהמסר העיקרי שהציווי ליהושע הוא דגש מיוחד בספר תורה, שכביכול בזה הושלם הס"ת ואילו כל פרשת האזינו וזאת הברכה נכתב לאחר פסוק זה למרות שכתבו קודם.

ואם תאמר שכתב פרשיות האזינו ברכה קודם שזה קרה, ומשה הקדים למסור ללוויים את הספר התורה המושלם עוד לפני שאכן הקהיל את העם לפרשת האזינו ולברכות של פרשת וזאת הברכה, יתכן שזה נכון, השאלה בכל זאת מדוע לא העדיף לסיים את הכתיבה ולמסור את הספר המושלם ללוויים רגע לפני מותו, או כמה שיותר קרוב למותו, כך שכל הכתוב כביכול כבר התקיים, ונראה שאכן יש דגש להבליט שהציווי ליהושע מסיים את הספר תורה, לשלימות, וצריך להבין מהו חשיבות העניין?

מונא במדרש רבה ט' ד': אי"ל משה רבש"ע אחר כל אותו הכבוד ואותה הגבורה שראו עיני אני מת? אי"ל הקב"ה משה (תהלים פט) "מי גבר יחיה ולא יראה מות", מהו מי גבר יחיה אי"ר תנחומא מי גבר כאברהם שירד לכבשן האש וניצל ואח"כ (בראשית כה) "ויגוע וימת אברהם", מי גבר כיצחק שפשט צוארו על המזבח ואח"כ אמר (שם כז) "הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי", מי גבר כיעקב שנתפגש עם המלאך ואח"כ (שם מז) "ויקברו ימי ישראל למות", כך מי גבר כמשה שדבר עם בוראו פנים בפנים ואח"כ "הן קרבו ימיך למות":

ופלא שמשה רבינו העניו מכל האדם משתמש בכל הכבוד שזכה בחייו בכדי לטעון שעליו לחיות?!

ונראה לתרץ, על פי מחשבה נוראה שעלה בלבי, שדור יוצאי מצרים מכוונים בזוהר ח"ב דף סב' ובמדרשים רבה ויקרא ט' א' "דור דעה" או דור "כולו דעה", והסיבה היא כי כתוב בישעיהו פרק מג' (י) אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה: (יא) אנכי אנכי ה' ואין מבלעדי מושיע: (יב) אנכי הגדתי והושעתי והשמעתי ואין בכם זר ואתם עדי נאם ה' ואני קל: ", וכתב ברש"י " ואתם עדי" - שפתחתי לכם שבעה רקיעי' ולא ראיתם כל תמונה:

ובעצם המקום הוא אין סופי, כי אם יש סוף מה עובי הסוף ומה יש לאחר הסוף, ובעצם עם ישראל ראו שיש רק את הקב"ה ובכל העולם כולו אין עוד מלבדו שזה ראה מעל הטבע, וגם לא יראני אדם וחי, ובפשטות עם ישראל ראו מראה נשגב זה בעת שפרחה נשמתן במהלך מתן תורה, שאז כשמתו ראו ראה נשגבה זו וראו שאין עוד מלבדו.

אבל כאשר חזרה נשמתם אזי הם אמורים היו לשכוח מה שראו כשהיו מתים, כי זה ידיעות מעל הטבע ומעל השכל האנושי, וכל מה שהם ראו זה מעל הבנת שכל אנושי, אבל

כתב רש"י שהכוונה שאזרזנו, ומסביר השפתי חכמים שלא הכוונה ציווי כפשוטו שהרי לא כתוב אחריו שום ציווי, ואכן הרמב"ן הבין כך ברש"י וטען שאין צורך לשנות מהפשט אלא אכן הקב"ה ציווה את יהושע כפי שמופיע בהמשך הפרשה בפסוק כג'.

ופלא עצום על כל הנ"ל, שהרי רש"י בעצמו כותב בפסוק כג' שכתוב שם "ויצו את יהושע חזק ואמץ וגו'" זה הציווי שאמר הקב"ה ליהושע בעת שמשה בא וקרא ליהושע לאוהל מועד שאמר הקב"ה ואצונו, וא"כ לכאורה קשה גם על רש"י מדוע רש"י שינה מהפשט, וכמו כן גם וכי הרמב"ן לא ראה את פירוש רש"י בהמשך?!

וכמו כן הבחנתי בנקודה מעניינת לכאורה, שכתוב שמה קרא ליהושע ללכת עמו לאהל מועד והם מגיעים לשם וכתוב שהקב"ה התגלה שם למשה ואמר לו נבואה על עם ישראל כמפורט בפסוקים, ובסוף הנבואה כתוב (כא) "והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי: (כב) ויכתוב משה את השירה הזאת ביום ההוא וילמדה את בני ישראל".

ולאחר מכן כתוב (כג) "ויצו את יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך".

וטהר לבנו - וילך

לכן נראה לפרש עוד, שמשא רבינו התנהג כתלמיד כשהגיע ליהושע בהכנעה כתלמיד לרבו, ומכך נבהל יהושע איך רבו מתנהג עמו בהיפך שכביכול הוא הרב, ולכן יהושע ביקש ממשא שיכנס לבתו וקרא לו משה רבי שאתה לא בא כי אתה תלמידי אלא אני תלמידך זכיתי בביקור של כבוד רבי בביתי מתוך חביבות הרב לתלמידו.

וכשבאו לאהל מועד הקב"ה אמר ליהושע שאם ממשא ישראל אותך תגיד לו שאסור לך לספר בדיוק כפי שמשא לא גילה לך מה שאמר לו ה', ועל ציווי זה כתב רש"י שאין הכוונה כפשוטו, כי הצווי שמופיע לאחר כ-10 פסוקים זה ציווי אחר.

ויתכן שעצם הדבר שאמר לרבו שסור לו לגלות, על היה צריך יהושע זירוז מיוחד, כי איך תלמיד יעשה כן לרבו, דבר שלמרות שזה אמת בכל זאת זה מצער את רבו, ולמרות שכך נצטווה על ידי הקב"ה, ובפרט שעל ידו נתקנא רבו וביקש רבו למות.

ואכן כשמשא שאל את יהושע מה אמר לו הקב"ה יהושע ענה לרבו כפי שציווהו רבו, ואמר לו שאסור לו לגלות כפי שמשא לא גילה, ובכך גם התקיים רצון ה' שמשא יתקנא ביהושע, וביקש למות, ומיד אחרי זה הקב"ה חזר לרצות את משה ולעודדו כפי המשך דברי המדרש.

ואכן לאחר שמשא הסכים למות ברצון, אזי הקב"ה ציווה את יהושע חזק ואמץ ואת זה משה ידע או מיד או שיהושע אמר לו, וחשוב היה לתורה להבליט ציווי זה כי בזה כביכול הסתיים התורה, שמשא מסר את עצמו למיתה ברצון, ומעתה גם כאשר יהושע התמנה לממשיך אחר משה ואפילו נהג לרגע כביכול מנהיגות בפני משה, בכל זאת חזר משה והנהיג את עם ישראל בשלימות עד מותו שהוא אמר פרשת האזינו והוא בירך את השבטים.

ונפגם הראשונה נכתב שכתב את השירה ולא סיים את ספר התורה, כי חשוב שהנהגת ונבואת יהושע כבר תהיה כתובה בספר התורה, וכך נחשב יהושע כממשיך ממש של משה, שכביכול כל ימי חי יהושע נחשב כאילו משה רבינו חי כמאמר רש"י שרק לאחר מות יהושע התחילו לחטוא, ומה שאמר משה אחרי מותי תשחיתו הכוונה אחרי מות יהושע שהיה המשך גמור שלו.

הן קרבו ימיד למות

לתקן א"כ המשל אינו דומה כי משה זכר את ההן הראשון ואת הבא שבו רצה לתקן את הקודם? אומנם יתכן שלכבד את הקב"ה ב"הן" לא מתקן מה שפגע בעם ישראל ב"הן", אלא היה על משה לתקן ב"הן" בכבוד עם ישראל.

ועי' בפרשת שמות במה שהארכתני שהרי גם הקב"ה אמר **"ואם לא יאמינו לאות הראשון וכו'",** שעל כל אות שנעשה חלק מהעם קיבל והאמין, וגם יתכן שברגע שמשא רבינו פקפק שעם ישראל לא יאמינו, זה יצר מציאות בעולם שאכן יתכן שחלק מעם ישראל לא יאמינו, ואולי לכן עדיין יש מקום לתקן את ה"הן" שגרים בעולם למצב של **"ואם לא יאמינו"**.

ובמדרש הבא אות ז' א"ר אבין מהו **"הן"??** ותירץ ע"פ משל לגברת מכובדת שעשתה למלך גלימה משובחת, נטלה המלך והניחה, הגיעו ימיה של אותה חשובה למות אמר המלך תיטול אותה גלימה שכיבדה אותי, כך אמר הקב"ה למשה קילסת אותי ב"הן" וב"הן" אני גוזר עליך מיתה.

ואולי המדרש השני נוקט שמשא רבינו כן תיקן באמירת **"הן" לה' אלוקים השמים ושמי השמים,** את מה שפגם ב"הן" לא יאמינו לי, כי זה שבח לעם ישראל, שה' הגדול

ויתכן לבאר העניין על פי המדרש, שכתוב במדרש רבה ט' ט' שמשא רבינו אמר להקב"ה אם הבעיה שאני יחיה זה כי יהושע חייב להיות המנהיג, אני מסכים להיות התלמיד שלו, הסכים הקב"ה למשה עשה לו כדרך שהוא עושה לך – דהיינו התנהג אליו כתלמיד לרבו, ולך אליו ותגיד לו שאני רוצה לשוחח עמו באוהל מועד, (ולמרות שלא כתוב במדרש נקודה זו שמשא אמר לו שהקב"ה אמר לו להגיד ליהושע לבוא עמו לאוהל מועד, אבל זה כתוב לכאורה בפסוק ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימיד למות קרא את יהושע והתיצבו באהל מועד ואצוני).

מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע, נבהל יהושע ואמר משה **רבי** בוא אצלי, יצאו להלך, הלך משה לשמאלו של יהושע, נכנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהם, משנסתלק עמוד הענן הלך משה אצל יהושע ואמר מה אמר לך הדיבור א"ל יהושע כשהיה הדיבור נגלה עליך יודע הייתי מה מדבר עמך אותה שעה צעק משה ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת.

וקצת נפלאתי וכי מי התיר ליהושע לעכב עצמו ואת משה שיכנסו לביתו ומשם יצאו כדברי המדרש? הרי זה כהפסק במילוי ציווי ה'??

ואם תאמר, שהקב"ה אמר למשה שיתנהג אל יהושע כפי שיהושע נהג במשה כל חייו, ויהושע היה נכנס לביתו של משה ומשם ליווה אותו, אבל משמע כאן במדרש שיהושע הוא יזם את הזמנת משה לביתו.

אלא יתכן, שתלמיד כשרואה את רבו שמגיע לביתו, זה טבעי שייבהל ובאופן טבעי יתחנן לרבו שיכנס לביתו פנימה, ואכן יהושע התנהג כתלמיד וכחסידי אמיתי לרבו המובהק, ויתכן שרק בבית סיפר משה ליהושע שהקב"ה שלחו ללכת יחדיו לאוהל מועד, ורק כך התנהג משה בטבעיות כפי שיהושע התנהג בטבעיות בכבוד לרבו כשבא ללוות את רבו מבית הרב.

ואכן אם עיקר העניין היה לגרום למשה לקנאות ביהושע שאסור לו לגלות, אם כן מדוע כתוב צווי ה' למשה וגם מפורש מה שה' ציווה את יהושע חזק ואמץ?? וכי רק לרגע קל יהושע הסתיר ממשא את ציווי ה'?? ואחרי זה גילה למשה או ה' גילה למשה??

במדרש רבה אות ו' שואל למה נגזר על משה מיתה בלשון **"הן"??** ותירצו רבנן ע"פ משל לאחד שכיבד את המלך והביא לו מתנה חרב חדה, אמר המלך התיזו את ראשו בה, א"ל אותו האיש אדוני המלך במה שכיבדתך בה אתה מתיו את ראשי??

כך אמר משה רבש"ע ב"הן" שיבחתי אותך ככתוב (זבחים ו') **"הן לה' אלוקים השמים ושמי השמים"** וב"הן" אתה גוזר עלי מיתה?? א"ל הקב"ה שכן רע זוכר רק את הנכנסות ולא את היוצאות, וכי אין אתה זוכר שבשעה ששלחתך לגאול אותן ממצרים אמרת לשון הרע על עם ישראל (שמות ד) **"הן" לא יאמינו לי,** לכן אתה מת בלשון **"הן" קרבו ימיד.**

ולכאורה משה כבר נענש כשדיבר את הלשון הרע על עם ישראל שנבהל מהנחש, וגם שידו נהפכה למצורעת, ומדוע עליו עוד להיענש שיזכירו לו במיתתו את אמירתו **"הן" לא יאמינו לי,** ובפרט שיתכן ששיבח את עם הקב"ה ב"הן" בכדי לתקן את ה"הן" הקודם שאמר לרעה? אומנם בלשון המדרש לא משמע שבא לתקן כי המשילו זאת לשכינה רעה שראה רק את הנכנסות ולא את היוצאות, ואם משה בא

וטהר לבנו - וילך

שאכן לא מתאים שמשנה רבינו יפטר מן העולם בלשון הן, כי את הרעה תיקן או שכבר נענש עליו, ואילו במה ששיבח את הקב"ה ב"הן" לא ראוי שיוזכר לו בפטירתו, כי משה טען שזה מעליבו שבמה שכיבד בזה יעונש כדברי המדרש הראשון, ולכן הביאו דעה שלישית שמשנה מת רק בגלל חטא אדם הראשון.

ולפי זה הדברים הללו מובן גם שאכן על משה נגזר לא להיכנס לארץ ישראל, אבל מדוע נגזר עליו למות, וכפי שטען שלא עבר על עבירה של כרת וכו', לכן הקב"ה מודיעו שהוא נפטר כי זה גזירה על כל אדם להיפטר בגלל חטא אדם הראשון.

רק צ"ע קצת, שהרי משה ראה דור דור ודורשיו, וא"כ ראה את אליהו שעלה בסערה חי לשמים, וכן את רבי יהושע בן לוי שעלה חי לשמים, וא"כ יכול היה לטעון שגם הוא רוצה לעלות חי לשמים??

אבל יתכן שלמשה לא היה תאוה כזו, אלא רק לחיות בארץ התאוות והניסיונות ולקיים תורה ומצוות, או להיכנס אפילו כציפור לארץ ישראל כדברי המדרש בפרשת ברכה, בכדי לנשום את קדושת ארץ ישראל, ושיהודי יתחזק ויגיד בארץ ישראל בראותו את הציפור מה רבו מעשיך ה'.

הן קרבו ימיך למות – למה לשון רבים ולא יומך?

אבל הקב"ה ברחמיו לא מנע טוב ממשנה, כי רצון יראיו יעשה, ואכן נתן למשה רבינו את רצונו לכתוב 13 ספרי תורה לכל השבטים ולמשמרת.

אבל הקב"ה אמר למשה שכמו שיש קפיצת הדרך כך יש קפיצת הימים, דהיינו שקפיצת הדרך יש אופן שהארץ כביכול מתכווצת כפי שהקב"ה קיפל ליעקב אבינו כששכב לישון את כל ארץ ישראל תחתיו כדברי רש"י תחילת ויצא, וכמו כן יש שהארץ כמנהגה ורק האדם כביכול עף במהירות ממקום למקום כפי שיעקב הגיע תוך יום מארץ ישראל לחרן.

כך גם כאן, הקב"ה ביום פטירת משה קיפל ימים רבים למשה שיספיק לכתוב את כל 13 ספרי תורה, ועדיין בעולם לא עבר יום אחד, ועל כן אמר הקב"ה למשה **"הן קרבו ימיך למות"**, שהארכתי לך ימים רבים ביום מותך שתספיק את רצונך הטהור לכתוב 13 ספרי תורה, אבל בכל זאת ביום זה תמות כי על השמש לשקוע כדרכה.

ואולי באופן זה יש לדון איך משה כתב ס"ת בשבת לדעות שמשנה נפטר בשבת, אבל אם ה' קיפל ימים רבים באותו היום וממילא אולי אין לימים אלו דין של שבת ויל"ע.

וזה דומה למה שכתבתי בפרשת האזינו שימות המשיח הם 1000 שנה כיום של הקב"ה וכדברי רש"י **בזכריה יד'**, והקב"ה יכול להכניס יום זה שיתקיים אפילו יום לפני סיום האלף השישי, כביכול 1000 שנה מעל המקום והזמן, וכדאי לראות את הדברים בהרחבה כי עמוקים הם וראיות גדולות הבאתי לדברים הללו.

וכיון שקיבל עליו משה למות התחיל הקדוש ברוך הוא מפיסו אמר ליה חייך בעולם הזה הנהגת את בני אף לעתיד לבא על ידיך אני מנהיג אותך מנין שנאמר **(ישעיה סג) ויזכור ימי עולם משה עמו:**

השטן מפתה בחצאי אמת ולכן קשה להילחם נגדו, ועלינו לדעת ולהיזהר מחצאי אמת

במדרש רבה ט' ה' כתב שה' ניחם את משה שיקבר בתכריכים ובארון ובמטה שהם מעשה שמים, וכל הבריות כשהן מתים מטפלים בהם קרוביהם ושכניהם, אבל אתה אני ופמליה שלי (מלאכים) מטפלים בך, שנא' **(דברים ד) ויקבר אותנו בגיא:**

ובזמן חטא העגל השטן הצליח להטעות את עם ישראל כי הראה להם מחזה אמיתי זה שהתקיים לאחר 40 שנה, והקדים להם זאת כאילו משה מת עכשיו, ועלינו לחתור לאמת המושלמת הטהורה וכך נצליח לנצח את היצר ותחבולותיו אמן ואמן.

והעצום בחר בעם ישראל לאהבה אותכם מכל האומות, ככתוב בהמשך **"רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכס מכל העמים כיום הזה"**, ומשה רבינו מדגיש בחר באבותיכם וגם בכס, וזה שבח עצום לעם ישראל שהם נבחרו ה' לא רק בזכות האבות אלא **"בכס מכל העמים כיום הזה"**.

ולכן במדרש השני משבחים את משה רבינו שהוא מת לא בחרב אלא בכבוד שנתנו לו את הגלימה היפה שנתן למלך שיתכבד בה בפטירתו.

אומנם המדרש השלישי באות ח' בא בדרך אחרת לגמרי, א"ר לוי למה הדבר דומה לאשה עוברה שנחבשה בבית האסורים וילדה שם בן, גדל אותו הילד, עבר המלך לפני בית האסורים התחיל אותו הילד לצווח אדוני המלך למה אני חבוש בבית האסורים? א"ל המלך בחטאה של אמך אתה נתון כאן,

כך אמר משה רבש"ע ל"ו כריתות הן שאם יעבור אדם על אחד מהן חייב מיתה שמא עברתי על אחת מהן למה אתה גוזר עלי מיתה?? א"ל בחטאו של אדם הראשון אתה מת שהביא מיתה לעולם, ככתוב אצל אדם הראשון לאחר חטאו **(בראשית ג) "הן" האדם היה כאחד ממנו.**

במדרש רבה באות ט' שאלו מהו **"הן"??** א"ר סימא היום קובל לפני הקדוש ב"ה אמר רבש"ע איני זו ואיני שוקע אם משה קיים, וזה פלא עצום מדוע שהיום לא רצה לשקוע כשמשנה חי?? ואומנם המשך דברי המדרש משמע שזה ההסבר למאמר הראשון רק יותר בהרחבה.

רבנן אמרו **כיון שידע משה שהיה לו למות באותו היום** מה עשה א"ר ינאי **כתב 13 ספרי תורה** 12 לייב שבטים ואחת הניח בארון שאם יבקש לזייף דבר שיהיו מוצאים אותה שבארון, אמר משה מתוך שאני עסוק בתורה שכולה חיים היום שוקע והגזירה מתבטלת, **מה** עשה הקב"ה רמז לשמש שיעמוד כנגדו ויטען שאינו שוקע אם משה קיים בעולם, ולכן אמר הקב"ה למשה **"הן" קרבו ימיך שהיום טוען נגדך שעליך למות.**

וחשבתי לבאר בעניין, שבעצם איך יצא בסוף שמשנה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביום אחד?? הרי משה תכנן שהכתובה תיקח זמן רב והעיקר שבנתיים יעבור היום כשהוא עסוק בכתבת הספרים וכך תתבטל הגזירה? וכמו כן, אם מדובר ביום פטירת משה, מדוע כתוב **"ימיך" לשון רבים, ולא "יומך למות"??**

ונראה שמשנה רבינו לא היה יכול ללמד תורה כי נסתלקו ממנו מעיינות החוכמה כדברי רש"י בתחילת הפרשה, ובעצם בכך ה' מנע ממשנה ללמד תורה את עם ישראל ובכך משה לא יהיה עסוק בתורה ויוכל הקב"ה להמיתו, אבל משה החליט אם לא ללמד לפחות לכתוב ספר תורה לכל שבת ושבת ועוד אחד למשמרת, כך יהיה עסוק ימים רבים כתיבת הספרים, ובכוח כתיבת התורה יחיה ולא ימות.